

Beheerplan Willemspolder fase 1

Datum	20 oktober 2021
Status	Definitief
Versie	1.0

Colofon

Opgesteld door
Collegiale toets
Vrijgave

Toon van Mierlo
Willem Jongsma
Richard van den Berg

Inhoudsopgave

1	INLEIDING
1.1	Introductie
1.2	Beheervisie
1.3	Gebiedsbeschrijving en huidig beheer
1.4	Ruimtelijk ontwerp
1.5	Begrenzing beheergebied
1.6	Doel en aanpak
1.7	Leeswijzer
2	BEHEERORGANISATIE
2.1	Beheermodel
2.2	Beheerstichting
2.3	Taken en verantwoordelijkheden
3	BEHEERVISIE
3.1	Doelstellingen beheer
3.2	Randvoorwaarden beheer
3.3	Visie op beheer: dagelijks beheer
3.4	Visie op beheer: cyclisch beheer
4	FUNCTIONELE EENHEDEN EN OBJECTENBOOM
5	UITWERKING BEHEER PER OBJECT
6	MONITORING EN RISICOANALYSE
6.1	Monitoringplan
6.2	Risico-inventarisatie

Bijlagen

- Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen
Bijlage 2: Toetsing Beheerplan

1. Inleiding

1.1 Introductie

Het plan Willemspolder fase 1 gaat uit van de volgende 5 maatschappelijke doelstellingen:

1. Bouwgrondstoffenbehoefte;
2. Hoogwaterveiligheid;
3. Natuurontwikkeling;
4. Landschapsinrichting en recreatie;
5. Duurzaamheid en mobiliteit.

1. Bouwgrondstoffenbehoefte

Het plangebied wordt ontwikkeld op basis van zelfrealisatie. De herinrichting ten behoeve van de overige maatschappelijke doelstelling wordt gefinancierd uit de opbrengsten van bouwgrondstoffen (zand, grind, klei). Deze grondstoffen worden ingezet ten behoeve van de nationale bouwopgave (o.a. woningbouw) en de realisatie van infrastructuur (o.a. wegen en dijken). In de eerste 10 jaar van de ontwikkeling valt het opstarten van het beheer en het gefaseerd in gebruik nemen van het gebied samen met de winning van bouwgrondstoffen in het gebied.

2. Hoogwaterveiligheid

Het plan kent een centrale geul en nevengeulen voor een betere doorstroming bij hoogwater. Willemspolder Fase 1 genereert een bescheiden (circa 1 cm) waterstandsdeling bij hoogwater. Met de gecreëerde ruimte voor de rivier realiseren we meer natuur met ruige vegetatie en oobos. Het volledige waterstand verlagend effect (circa 15 cm) kan in de volgende fase alsnog geactiveerd worden door het aanpassen van de Nieuweweg en realisatie van de volledige hoogwatergeul. Daarmee is de maatregel toekomstbestendig.

3. Natuurontwikkeling

Het plan levert een aanzienlijke natuurwinst op door omvorming van agrarisch gebied naar soortenrijke riviernatuur. De stikstofuitstoot door agrarisch gebruik vervalt. Ruim 70 hectare nieuwe natuur kan aan het NNN / Gelders Natuurnetwerk worden toegevoegd. De leefomgeving van soorten als watersnip, wulp, scholekster, tureluur en kwartelkoning verbetert met de aanleg van kruiden- en faunairijk grasland en droog schraalgrasland. Door een optimale inrichting van het plangebied is de herinrichting (inclusief bedrijfsactiviteiten) inpasbaar op basis van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Bijzondere elementen in het kader van de natuurontwikkeling zijn de stromende geul, de ontwikkeling van hardhoutoobos en het reactiveren van de dynamische oeverwal. Deze ontwikkeling heeft een grote meerwaarde voor de natuur en sluiten aan bij de doelen voor ecologische waterkwaliteit uit de Kaderrichtlijn Water en de Programmatische Aanpak Grote Wateren.

4. Landschap & Recreatie

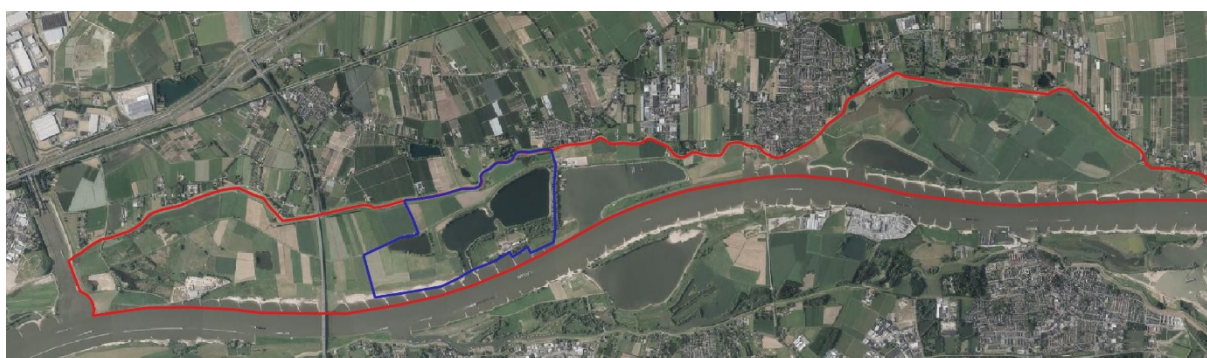
Het gebied wordt opengesteld voor natuurrecreatie door de inwoners van Neder-Betuwe en bezoekers van buiten de gemeente. Door een goed doordachte inrichting staat dit de natuurontwikkeling niet in de weg. De intensievere gebruiksfuncties zijn met name in het oostelijk deel, dichtbij IJzendoorn, te vinden. Met uitzondering van de bedrijfsbestemming is het hele gebied toegankelijk voor het publiek. Bijzonder is de Beweeg- en Beleefroute die via verschillende natuurlijke inrichtingselementen uitnodigt om te bewegen en het verhaal vertelt van de natuur en cultuur in het gebied. Het geheel wordt ondersteund met QR-codes die gekoppeld zijn aan een app. Ook is er een lesprogramma voor scholen uit de gemeente aan gekoppeld. De recreatieve bedrijvigheid van HUMUS (ervaringsleren in outdoor omgeving) en Stichting BEWELL (voor kinderen en jongvolwassenen uit gemeente) zijn ingepast in het plan.

5. Duurzaamheid & Mobiliteit

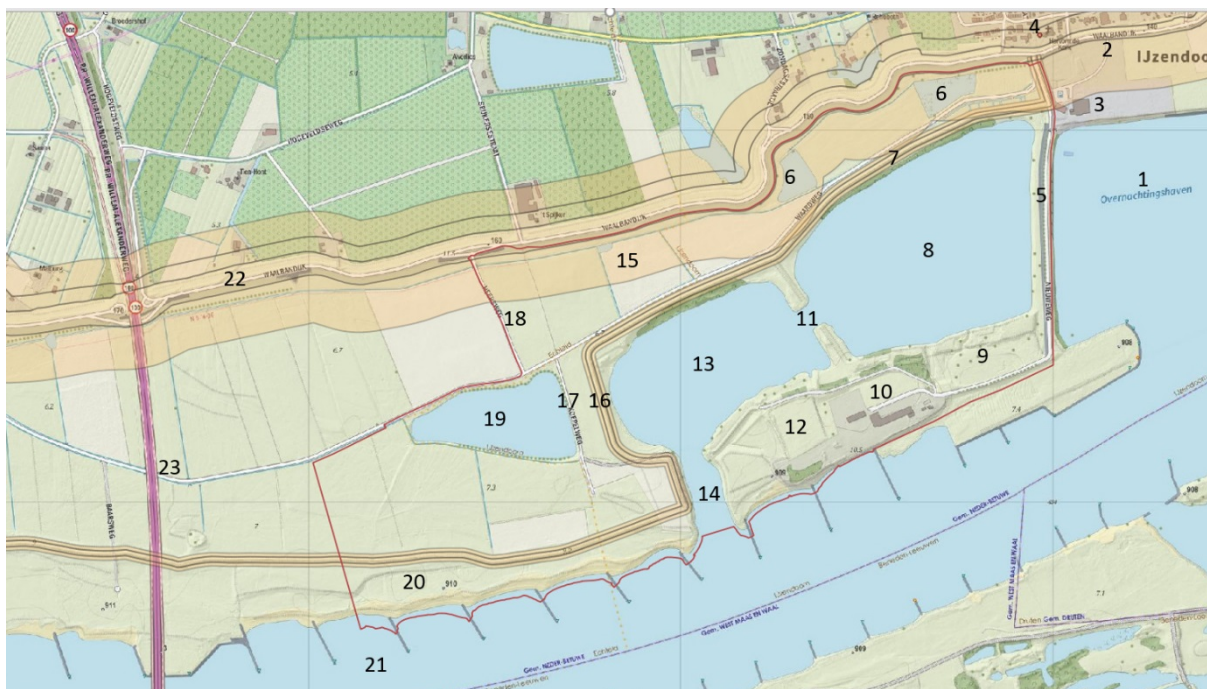
Het plan voorziet in een duurzame invulling van het bedrijfsterrein, met een binnenhaven langs de Waal, een bouwgrondstoffencentrum, opwekking van groene energie en ruimte voor duurzame initiatieven. Rond het bedrijfsterrein komt een groene wal met bomen waardoor het terrein opgaat in het landschap. Dit werkt ook positief uit voor het milieu, met name voor geluid. Het bedrijfsterrein is niet toegankelijk voor het publiek en maakt geen deel uit van dit beheerplan.

1.2 Gebiedsbeschrijving en huidig beheer

Willemspolder Fase 1 betreft het plangebied vanaf de Nieuweweg in IJzendoorn tot circa 500 meter voor de Prins Willem-Alexanderbrug in Echteld. Fase 2 en 3 betreffen de resterende Willemspolder tot aan het Amsterdam Rijn-kanaal en de Gouverneurspolder. Op korte termijn kiest Dekker ervoor om eerst Willemspolder fase 1 te realiseren. Afhankelijk van de ontwikkelingen op het vlak van beleid en grondverwerving wordt in de komende jaren een keuze gemaakt of daarna eerst de Gouverneurspolder of het resterende deel van de Willemspolder tot ontwikkeling wordt gebracht.

Figuur 1 Bestaande situatie (blauwe lijn is Willemspolder fase 1)

Figuur 2 kenmerken bestaande situatie

- 1: Overnachtingshaven RWS
- 2: toegangsweg kantoor Dekker
- 3: Kantoor Dekker
- 4: Kern IJzendoorn
- 5: Nieuweweg
- 6: poelen 1^e en 2^e Run
- 7: Waardweg
- 8: Oostplas

- 13: Westplas
- 14: Invaart
- 15: Dijkzone
- 16: Zomerkade
- 17: Koepelweg
- 18: Heersweg
- 19: plas 't Spijker
- 20: Oeverwal

9: Voormalige stortplaats
10: Bedrijfsterrein voormalige Steenfabriek
11: Landtongen
12: Pyrietslakkenstort

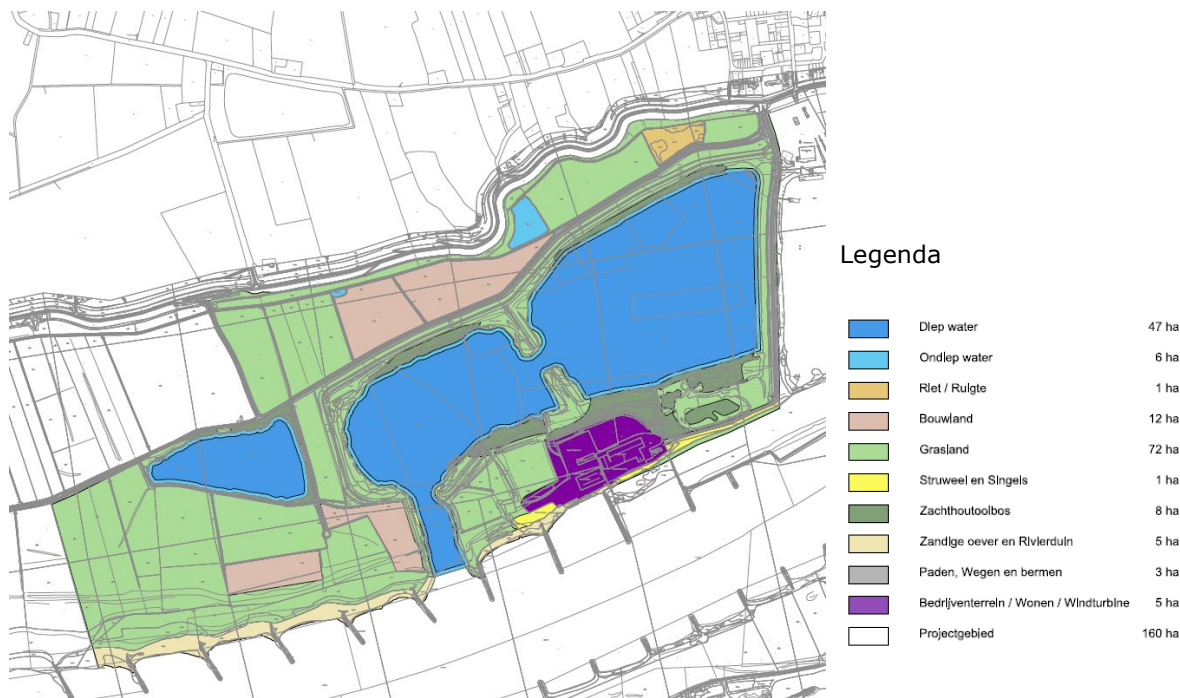
21: Waal
22: Waalbandijk
23: Prins Willem-Alexanderbrug

Willemspolder fase 1 grenst direct aan het kantoor van Dekker aan de Waalbandijk 1 in IJzendoorn. De landschapsinrichting rond het kantoor en aangrenzend bedrijfsterrein is in de afgelopen jaren afgerond. De Nieuweweg vormt als het ware een scheidingsdam tussen de overnachtingshaven van Rijkswaterstaat en de voormalige zandwinplassen (Oostplas en Westplas). Deze plassen worden door twee landtongen verdeeld en staan door een open verbinding (invaart) met de Waal in contact. De Nieuweweg ontsluit het bedrijfsterrein aan de Waal, een voormalige steenfabriek met bedrijfswoning, kantoor en op- en overslagfaciliteiten. Het terrein wordt door Dekker gebruikt als op- en overslagterrein en daarnaast verhuurd aan een handel in vrachtwagentrailers. Waterschap Rivierenland gebruikt de kantoorfaciliteiten op het terrein voor het project Dijkversterking Neder-Betuwe. Een deel van het bedrijfsterrein is rond 1975 opgehoogd met zogenaamde pyrietslakken. Aan de oostzijde van het bedrijfsterrein is in het verleden bouw- en sloopafval gedeponeerd. Deze deellocaties worden beschouwd als voormalige stortplaatsen. Naast de Waalbandijk, die de primaire waterkering vormt, is in het plangebied een zomerkade als secundaire waterkering aanwezig. Tussen de Waalbandijk en de Waardweg zijn twee poelen gelegen, genaamd 1e en 2e Run. Ter hoogte van de Heersweg en Koepelweg is een derde zandwinplas gelegen die 't Spijker wordt genoemd. Tussen de Waal en de zomerkade een natuurlijke oeverwal gelegen. De Westelijke begrenzing van het plangebied op circa 500 meter van de Prins Willem-Alexanderbrug is gekozen op basis van de eigendomspositie van Dekker.

Een uitgebreide en gedetailleerde gebiedsbeschrijving in de huidige situatie vindt u in de Milieueffectrapportage Willemspolder fase 1.

Huidig beheer

Het beheer van de agrarische percelen wordt in de huidige situatie uitgevoerd door Dekker met lokale agrariërs op basis van eenjarige pacht en huurders / gebruikers op basis van huur- en gebruiksovereenkomst. De zone tussen Waardweg en Dijk en de percelen rond de plas 't Spijker zijn hoofdzakelijk in agrarisch gebruik als grasland en bouwland. De zone rond de Oost- en Westplas en het gebied rond het bedrijfsterrein wordt begraaasd met runderen en paarden. Andere partijen die verantwoordelijk zijn voor het beheer in het gebied zijn: Rijkswaterstaat Oost Nederland (o.a. het rivierbeheer), waterschap Rivierenland (o.a. van de winterdijk incl. beschermingszone en de zomerkade) en de gemeente Neder-Betuwe (o.a. van de wegen). Provincie Gelderland is verantwoordelijk voor het beheer in het kader van het Gelders Natuurnetwerk en de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Rijntakken. Rijkswaterstaat heeft in het kader van het project Stroomlijn intensief ingegrepen om de vegetatie in het rivierbed aan te pakken. Daardoor is een groot deel van het oobos rond de bestaande plassen verdwenen. Dekker heeft een overeenkomst met Rijkswaterstaat gesloten om zelf het vegetatiebeheer op haar eigendommen uit te voeren om de situatie conform de vegetatielegger te beheren.

Figuur 3 Grondgebruik huidige situatie

1.3 Ruimtelijk ontwerp

Het ruimtelijk ontwerp dat op basis van Milieueffectrapportage Willemsspoolder fase 1 als voorkeursalternatief (VKA) is vastgesteld realiseert de doelen zoals verwoord in §1.1 met minimale negatieve milieueffecten. Uitgangspunt is en betere doorstroming maken van de uiterwaard door de aanleg/ inpassing van geulen en lokale uiterwaardverlaging. Hiermee neemt de doorstroomcapaciteit van het winterbed toe. Tegelijkertijd neemt in delen van de uiterwaard de natuurlijke rivierdynamiek toe, met de daarbij samenhangende natuurwaarden. In het ontwerp is daarnaast, met het oog op de ruimtelijke kwaliteit, veel aandacht voor behoud van de cultuurhistorische waarden, de zomerkade, de openheid van het landschap, de rivieroever en de poelen / voormalige kleiputten (1^e en 2^e Run).

De toegankelijkheid, om de heringerichte uiterwaarden in al zijn schoonheid te beleven, wordt gerealiseerd door parkeergelegenheid, wandel- en struinpaden met trekpunt (of pontonbrug) en brug om de centrale geul en nevengeul over te kunnen steken. Langs de route is voor iedereen wat te doen, te zien en te beleven. Het trekpuntje (of pontonbrug) en de doorwaadbare plek met stapstenen zorgen voor een avontuurlijke beleving. De verschillende natuurlijke 'beleefaanleidingen' vertellen het verhaal van de natuur en cultuur in het gebied, ondersteund met QR-codes. Er komen twee watertappunten op de route.

Figuur 4 Voorkeursalternatief met 'Beweeg & Beleef route'

In samenwerking met lokale natuurgidsen, bewegingsconsulenten en gebiedskenners is een 'Beweeg- en Beleefroute' ontwikkeld. Hieraan is een lesprogramma voor scholen uit de gemeente gekoppeld. Het koppelen van oefeningen aan natuurlijke 'beweegaanleidingen' past bij het gemeentelijke programma 'Jongeren op gezond gewicht' (JOGG). De recreatieve bedrijvigheid van HUMUS (ervaringsleren in outdoor omgeving) en Stichting BEWELL (voor kinderen en jongvolwassenen uit gemeente) worden ingepast.

Het beheer dat bij dit ruimtelijk ontwerp hoort, is in grote lijnen neergelegd in de beheervisie (Jan Bruyn Landschapsarchitectuur, 2016). Voorliggend beheerplan werkt dit uit tot de benodigde concrete afspraken. Bij dit beheerplan hoort een beheerovereenkomst, waarin de in paragraaf 1.3 genoemde partijen de afspraken contractueel vastleggen.

Een uitgebreide en gedetailleerde beschrijving van het VKA vindt u in de MER Willemspolder fase 1 (Dekker, 2020).

Hoe ziet het plan (Voorkeursalternatief) eruit?

Figuur 5 Voorkeursalternatief met bijdrage aan doelstellingen

1.4 Begrenzing beheergebied

Het plangebied is in hoofdzaak eigendom van Dekker. Enkele percelen direct grenzend aan de Waal zijn in eigendom en beheer van de Staat (Rijksvastgoedbedrijf / Rijkswaterstaat voert het rivierbeheer uit). De winterdijk inclusief beschermingszone (met beheerpad en dijkteensloot) en de zomerkade zijn grotendeels in eigendom en volledig in beheer bij Waterschap Rivierenland. De Nieuweweg is en blijft in eigendom van Dekker en betreft geen openbare weg. De openbare wegen in het gebied (Waardweg, Heersweg en Koepelweg) zijn in eigendom en beheer bij gemeente Neder-Betuwe. Deze wegen (inclusief grondeigendom) worden in de realisatiefase overgedragen aan Dekker. Na realisatie blijven de wegen binnen het plangebied in eigendom en beheer bij Dekker. De op de grens van het plangebied gelegen Heersweg en gedeelte van de Waardweg worden weer terug in eigendom en beheer overgedragen aan de gemeente. Bedrijventerrein Binnenwaard met havenvoorziening valt buiten de reikwijdte van dit beheerplan.

1.5 Doel en aanpak

De doelstelling van het beheerplan is het vastleggen van de wijze waarop beheer en onderhoud van het plangebied en de aangebrachte voorzieningen plaatsvindt. Ook wordt de taakverdeling tussen de verschillende beherende instanties vastgelegd en wordt vastgelegd deze taakverdeling en de geboekte resultaten te bewaken en evalueren.

Onder beheer wordt verstaan 'het hebben van zeggenschap en verantwoordelijkheid over de waterlopen, de natuurgronden en voorzieningen'. Met de term onderhoud wordt bedoeld 'het instandhouden van de gestelde doelen'.

Voorliggend beheerplan borduurt voort op de beheervisie Willemspolder (Jan Bruyn Landschapsarchitectuur, 2016). Het doel van het beheerplan is tweeledig:

1. Beschrijven van het beheer:
 - dagelijks beheer: instandhouding functies (water, natuur, recreatie, overig landgebruik)
 - langjarig beheer: waarborgen van de functies op langere termijn
2. Beschrijven van ieders taken, vastgelegd in een beheerovereenkomst tussen Gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland, Provincie Gelderland en Rijkswaterstaat (en evt. overige beheerpartners).

Het dagelijkse werk in het veld, dat eventueel uitbesteed kan worden aan derden, maakt geen onderdeel uit van dit beheerplan. Dit deel regelen de beheerders in hun eigen werkplannen. Voorliggend beheerplan geeft aan wat er moet gebeuren en wie daar verantwoordelijk voor is; hoe dat vervolgens gebeurt, is aan de beheerders.

Het beheerplan is tot stand gekomen in overleg met de organisaties die nu en in de toekomst bij het beheer betrokken (zullen) zijn. Naast de betrokkenheid van officiële instanties heeft het huidige en toekomstige beheer de Willemspolder al jarenlang de aandacht gehad van de bewoners uit de omgeving. Zij voelen zich nauw betrokken bij het gebied en zijn op verschillende manieren actief betrokken bij dit beheerplan, o.a. via Klankbordgroep, Werkgroep 'Beweeg & Beleefroute' en gedachtewisseling met omwonenden en belanghebbenden op verschillende informatiebijeenkomsten.

1.6 Leeswijzer

Dit beheerplan is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 bevat in een notendop de beheervisie zoals uitgebreid beschreven in het visiedocument (Jan Bruyn Landschapsarchitectuur, 2016), inclusief de doelstellingen en randvoorwaarden waaraan het beheer moet voldoen. In hoofdstuk 3 wordt deze algemene visie geconcretiseerd: de verschillende functies van de Willemspolder worden onderscheiden en de objecten die die functies realiseren geïdentificeerd. Ieder object moet aan bepaalde eisen voldoen om zijn functie te kunnen vervullen. In hoofdstuk 4 resulteren deze functie-eisen in de beheeruitwerking: hoe vaak en waar moeten welke controles en ingrepen uitgevoerd worden? De verdeling van de verantwoordelijkheden voor deze beheerinspanningen volgt in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 behandelt de vereiste monitoring inspanningen en de risicoanalyse. Dit alles mondt ten slotte uit in een (concept) beheersovereenkomst voor Willemspolder fase 1.

De beheerovereenkomst en de financiële aspecten van het beheer zijn in een apart document beschreven.

2. Beheerorganisatie

2.1 Beheermodel

Dekker is momenteel al beheerder van het gebied, voornamelijk op basis van regulier agrarisch gebruik door pachters en gebruikers. Om te zorgen dat het gebied tijdens en na realisatie optimaal blijft functioneren blijft Dekker na realisatie zelf betrokken bij het beheer.

Gekozen is voor een beheervorm op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer, onder ecologische begeleiding en in samenwerking met lokale partijen. Hiertoe wordt een beheerstichting (of vergelijkbare rechtsvorm) opgericht waarin samenwerkingspartners (zoals de Agrarische Natuurvereniging Lingestreek, lokale agrariërs en vrijwilligersorganisaties) kunnen deelnemen.

In het vervolg van dit document wordt de beheerstichting als uitvoerende organisatie van beheer en onderhoud **terreinbeheerder** genoemd.

Ook de betrokken overheden Gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland, Provincie Gelderland en Rijkswaterstaat kunnen als beheerpartner deelnemen. In de regel kiezen deze overheden om het beheer primair via hun eigen beheerorganisatie te laten verlopen. Wel kunnen via de deelopdrachten worden uitgezet bij de beheerstichting en kunnen adviezen voor het beheer worden meegegeven bij de evaluatie van het beheer.

2.2 Beheerstichting

In het kader van de anterieure overeenkomst bij het bestemmingsplan stellen gemeente en Dekker een projectorganisatie in bestaande uit een stuurgroep waarin in de betrokken portefeuillehouder van de gemeente en de directeur Landschapsontwikkeling van Dekker zijn vertegenwoordigd en een projectgroep waarin de projectleider Landschapsontwikkeling van Dekker en de betrokkenen bij het dagelijks beheer deelnemen.

De Stuurgroep heeft de volgende taken:

- Oprichting beheerstichting (doel en statuten worden in overleg bepaald) ;
- bespreken voortgang en eventueel bijstelling planning van het project tijdens realisatie;
- het bewaken van de kaders als overeengekomen in de anterieure overeenkomst;
- monitoren realisatieverplichtingen en bijbehorend beheer (door Dekker en door derden);
- evaluatie en monitoring beheerplan.

De stuurgroep komt 1 keer per jaar bijeen of zoveel vaker als nodig. De agenda kan door elk der Partijen worden bepaald en verslaglegging wordt verzorgd door Dekker. Het voorzitterschap rouleert. De Stuurgroep neemt besluiten bij unanimitéit van stemmen, waarbij zowel namens de Gemeente als namens Dekker een stem is uitgebracht. Indien de Stuurgroep niet tot een besluit is gekomen, staat het onderwerp (nogmaals) op de eerstkomende (ingelaste) vergadering van de Stuurgroep. Indien bij die vergadering wederom geen besluit tot stand komt, kan de meest gerede partij dat aanmerken als een geschil in het kader van de anterieure overeenkomst.

De projectgroep doet voorstellen tot besluitvorming met betrekking tot het beheer aan de stuurgroep. De projectgroep komt 1 keer per jaar bijeen of zoveel vaker als nodig. De agenda kan door elk der partijen worden bepaald en verslaglegging wordt verzorgd door Dekker. Het voorzitterschap rouleert. In de projectgroep worden de ervaringen van de betrokkenen bij het dagelijks beheer besproken en geëvalueerd. Ook kunnen vanuit beheerders van de betrokken overheden deelopdrachten worden uitgezet bij de beheerstichting en kunnen adviezen voor het beheer worden meegegeven bij de evaluatie van het beheer.

2.3 Taken en verantwoordelijkheden

Beheerpartners

Gekozen is voor een beheervorm op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer, onder ecologische begeleiding en in samenwerking met lokale partijen. Hiertoe wordt een beheerstichting (of vergelijkbare rechtsvorm) opgericht waarin samenwerkingspartners (zoals de Agrarische Natuurvereniging Lingestreek, lokale agrariërs en vrijwilligersorganisaties) kunnen deelnemen. Zie beschrijving in paragraaf 1.3. Hieronder zijn de verantwoordelijkheden in het beheer per beheerpartner nader beschreven.

Dekker

Dekker is als belangrijkste grondeigenaar in Willemspolder fase 1 primair verantwoordelijk voor het beheer, toezicht en de communicatie. Dekker zorgt in overleg met de gemeente voor de oprichting van de beheerstichting en stelt een projectleider aan voor de dagelijkse leiding daarvan. De projectleider organiseert twee maal per jaar een bijeenkomst van de beheerstichting: in het voorjaar om het jaarplan voor het beheer vast te stellen en in het najaar voor een schouw in het kader van de monitoring. Ook stelt Dekker een toezichthouder aan voor de aansturing van en de toezicht op het beheer. Voor het toezicht op het gebruik van het gebied zoekt Dekker de samenwerking met de toezichthouders / BOA's van de overheidspartners en overige beheerpartners. Dekker is ook het eerste aanspreekpunt voor omwonenden en is goed bereikbaar via een meldnummer met klachtenafhandeling. Dit telefoonnummer staat in ieder geval op de informatieborden in het gebied. De communicatie over Willemspolder fase 1 loopt eveneens via Dekker.

Organisatie voor landschapsbeheer

Dekker beogen een samenwerkingsverband met Agrarische natuurvereniging Lingestreek als ervaringsdeskundige in het landschapsbeheer. Henk van Ziel is als ecoloog natuurbeheer betrokken bij het ANVL. Hij draagt bij aan de op te stellen beheerplannen en draagt zorg voor de monitoring van de doelen en begeleiding van het beheer. De monitoringtaken worden apart beschreven in hoofdstuk 6. Corine Weiman is coördinator voor de beheertaken van ANVL. Zij schaaft boeren in voor het beheer en stuurt het landschapsonderhoud aan.

Lokale agrariërs

Dekker zijn voor het begrazingsbeheer een samenwerkingsverband aangegaan met Maatschap A.J. van Dee en B.M. van Dee Voorsluijs. Arnold en Brenda van Dee hebben een toekomstbestendig melkveebedrijf in IJzendoorn en zijn ondernemend op het vlak van verduurzaming en natuur inclusieve landbouw. Mts. Van Dee is de aangewezen hulppersoon om het dagelijks vegetatiebeheer op basis van extensieve begrazing in de praktijk te brengen. Daarbij hoort de dagelijkse zorg voor het dierenwelzijn en de agrarische boekhouding.

Overheidspartners

Er zijn vier overheidspartners in het beheer van Willemspolder fase 1 betrokken: Rijkswaterstaat Oost Nederland, provincie Gelderland, waterschap Rivierenland en gemeente Neder-Betuwe. Deze vier partijen hebben in de planfase van het project (naast bilateraal overleg) op reguliere basis plenair overleg gevoerd met Dekker over de herinrichting via de projectgroep bevoegd gezag Willemspolder fase 1. Dit regulier overleg wordt voortgezet in de vorm van het projectgroep zoals beschreven in paragraaf 1.3. De overheidspartners vaardigen hiertoe ieder een deelnemer aan dit overleg af, bij voorkeur een functionaris die betrokken is bij het dagelijks beheer. Hieronder zijn de verantwoordelijkheden in het beheer per overheidspartner nader beschreven.

1. Rijkswaterstaat Oost-Nederland (object 1.3 en 1.6)

- a) Verantwoordelijk voor het uitvoeren van het beheer van de rivier.
- b) Verantwoordelijk voor het beheer van haar eigendommen (rivieroevers, kribben, kribvakken).
- c) Financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer in de stromende geul en de doelen op basis van de Kaderrichtlijn Water. Deze financiering omvat o.a. de kosten die worden gemaakt met het baggeren van de nevengeul, het uitvoeren van peilingen en bodemonderzoeken.
- d) Voor het vegetatiebeheer in de uiterwaard op de eigendommen van Dekker is een overeenkomst met de Staat getroffen. De beheerstichting voert het vegetatiebeheer zelf uit.
- e) Voor het vegetatiebeheer van percelen in eigendom van de Staat kan een overeenkomst met de beheerstichting worden getroffen. Tot nader orde wordt het beheer door of vanwege De Staat zelf uitgevoerd.

2. Provincie Gelderland

- financiert het realiseren en beheren van de natuurbeheertypen in het NNN/GNN (object 2.1) op basis van de subsidieregelingen voor het maken en beheren van natuurgebieden door particulieren (in dit geval de beheerstichting). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de brochure particulier Natuurbeheer ([Particulier Natuurbeheer \(gelderland.nl\)](http://ParticulierNatuurbeheer(gelderland.nl))).

3. Waterschap Rivierenland (object 1.1.1)

- Verantwoordelijk voor het beheer van de waterkeringen (zomer- en winterdijk) tot aan de buitendijkse teen, inclusief een 4 meter beheerstrook (stabiliteit, erosiebestendigheid).
- Door het 'ontpolderen' van Willemspolder fase 1, vanwege het verleggen van de zomerdijk, vervalt de verantwoordelijkheid van WSRL voor het waterbeheer in het gebied.

4. Gemeente (object nr. 4.5)

- Verantwoordelijk voor de openbare (toegangs)wegen in gemeentelijk eigendom: de Waardweg en de Heersweg (gedeelte van de waardweg en de koepelweg vervallen).

3. Beheervisie

In 2016 is door Jan Bruyn landschapsarchitectuur een beheervisie voor de Willemspolder opgesteld. Voorliggend beheerplan is een uitwerking van deze visie. Daarbij is inspiratie opgedaan bij de uitwerking van de beheervisie en beheerplan voor het project Herinrichting Heesseltsche uiterwaarden door Stroming i.s.m. Oranjewoud en HKV in opdracht van Rijkswaterstaat. Dit betreft een vergelijkbaar plan in de uiterwaarden van de Waal tussen de dorpen Heesselt en Opijnen.

Er is een detailleringslag gemaakt daar waar de bestaande beheervisie nog niet specifiek genoeg kon zijn (exacte begrenzingen, uitgewerkt vegetatiebeeld voor het definitieve ontwerp, natuurbeheertypen, etc.).

3.1 Doelstellingen beheer

In de Beheervisie Willemspolder is vanuit de streefbeelden voor rivierkunde, ecologie en landschap één streefbeeld voor de herinrichting geformuleerd. In dit streefbeeld is vastgelegd wat de ligging en diepte van de geulen zijn, wat het overstromingsbereik is en wat de verdeling van ecotopen is. Het voorkeursalternatief dat voortkomt uit het MER Willemspolder fase 1 (Dekker, 2020) voldoet hieraan en geeft nadere invulling aan de gebiedsdoelen. Doel van het beheer is om het streefbeeld te helpen realiseren en te handhaven, zowel rivierkundig (voldoende doorstroomcapaciteit) als ecologisch (gewenste natuurwaarden) en landschappelijk (beeld en gebruiksfuncties). Voorbeelden van het laatste zijn het openhouden van zichtlijnen en het voorkomen van ongewenste vegetatieontwikkeling, erosie en sedimentatie.

Figuur 6 Voorkeursalternatief met zichtlijnen

Rivierkundig streefbeeld herinrichting

Het plan kent een centrale geul en nevengeulen voor een betere doorstroming bij hoogwater. Willemspolder fase 1 genereert een bescheiden (circa 1 cm) waterstandsval bij hoogwater. Met de gecreëerde ruimte voor de rivier realiseren we meer natuur met ruige vegetatie en ooibos. De rivierkundige ruimte wordt dus als beheerruimte ingezet. Handhaving van de gerealiseerde waterstanddaling gebeurt door het vegetatiebeheer en het op diepte houden van de geulen en strangen (sedimentbeheer) op basis van de te verlenen Watervergunning en de (vegetatie)legger van RWS.

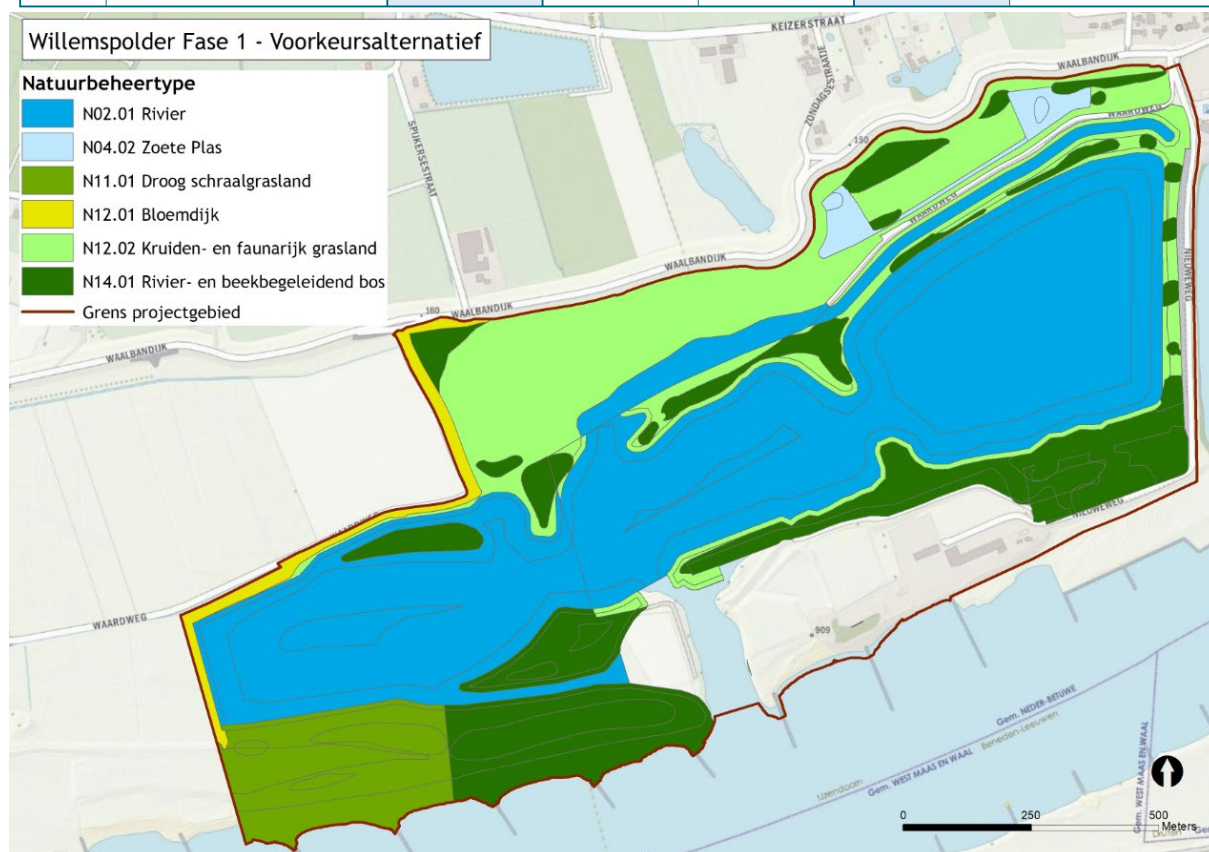
Doelstelling:

Aanvaardbare rivierkundige (neven)effecten (conform watervergunning)

Ecologisch streefbeeld herinrichting

Het plan levert een aanzienlijke natuurwinst op door omvorming van agrarisch gebied naar soortenrijke riviernatuur. De stikstofuitstoot door agrarisch gebruik vervalt. Ruim 70 hectare nieuwe natuur kan aan het Natuurnetwerk worden toegevoegd. De leefomgeving van soorten als watersnip, wulp, scholekster, tureluur en kwartelkoning verbetert met de aanleg van kruiden- en faunairijk grasland en droog schraalgrasland. Door een optimale inrichting van het plangebied is de herinrichting (inclusief bedrijfsactiviteiten) inpasbaar op basis van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied.

Natuur-beheer-type	Natuurbeheertype	Oppervlakte GNN Referentie- situatie (ha)	Oppervlakte- en kwaliteitsverlies VKA (ha)	Toename GNN VKA (ha)	Oppervlakte GNN VKA (ha)	Toelichting
A02.01	Botanisch waardevol grasland	2,1			0,0	Transitie naar N11.01
N02.01	Rivier	45,7	2,6	25,7	68,8	
N04.02	Zoete plas	0		2,1	2,1	
N11.01	Droog schraalgrasland	0		7,7	9,8	incl. 2,1 ha A02.01
N12.01	Broemdijk	0		2,7	2,7	
N12.02	Kruiden- en Faunairijk Grasland	13,9	0,9	15,1	28,1	
N14.01	Rivier- en Beekbegeleidend bos	6,2	0,2	20,8	26,8	
Totaal		67,9	3,7	74,1	138,3	

Figuur 7 Te realiseren natuurtypen

**Doelstelling: realiseren en in stand houden van
1,4 km stromende geul voor ecologische waterkwaliteitsdoelen (KRW / PAGW)
70 hectare nieuwe natuur (NNN / GNN / GO)
Aanvaardbare effecten op instandhoudingsdoelen Natura 2000 (conform Nbw-vergunning)**

Landschappelijk streefbeeld herinrichting

Verbeteren van de leesbaarheid van het landschap door realisatie van het landschapsplan (conform VKA) en de toename van de gebruikswaarde voor recreanten door openstelling en gebiedsinrichting (conform Beweeg & Beleefroute). Handhaving van de bij de herinrichting gerealiseerde landschappelijke waarde en gebruikswaarde betekent dat de verschillende objecten specifiek beheer vereisen, zoals het openhouden van gecreëerde zichtlijnen en instandhouding van het routenetwerk en de daaraan gekoppelde inrichtingselementen.

**Doelstellingen: realiseren en in stand houden van
Landschapsplan met daaraan gekoppelde landschappelijke waarden
Routenetwerk met daaraan gekoppelde inrichtingselementen**

3.2 Randvoorwaarden

Rivierkundige randvoorwaarden

In het kader van het Programma Integraal Rivier Management (IRM) is nog geen concreet hoogwaterveiligheidsdoel aan project Willemspolder fase 1 verbonden. Dat wil zeggen dat in deze fase geen waterstandsverlagend effect wordt nagestreefd en enkel aan het rivierkundig beoordelingskader van Rijkswaterstaat wordt voldaan. Willemspolder Fase 1 genereert een bescheiden (circa 1 cm) waterstandsdeling bij hoogwater. Met de gecreëerde ruimte voor de rivier realiseren we meer natuur met beheerruimte voor ruige vegetatie en oobos. De randvoorwaarden voor het vegetatiebeheer zijn opgenomen in de rivierkundige berekeningen en worden door middel van vergunningverlening in het kader van de Waterwet en opname in de vegetatielegger van RWS formeel vastgelegd.

Ecologische randvoorwaarden

Het natuurbeheer wordt afgerekend op de NNN/GNN/GO doelstellingen (ontwikkeling) en de instandhoudingdoelstellingen van de Natura 2000 gebieden (behoud en versterking). In het bestemmingsplan Willemspolder fase 1 wordt de bestemming agrarisch omgevormd naar natuur. Daarbij kan ruim 70 hectare nieuwe natuur wordt aan het natuurnetwerk (NNN / GNN / GO) worden toegevoegd. Op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer worden de natuurbeheertypen rivier, zoete plas, droog schraalgrasland, bloemdijk, kruiden- en faunarijk grasland en rivier- en beekbegeleidend bos gerealiseerd en in stand gehouden.

De passende beoordeling geeft aan dat het risico op significante effecten op het Natura-2000 gebied Rijntakken (voor met name ganzen en Wulp) aanvaardbaar is (SOVON, 2020). De effecten worden binnen het plangebied gemitigeerd.

In de tijdelijke situatie verdwijnt een vaste verblijfplaats van de Bever, een nestlocatie van de Buizerd en paarverblijven van de Ruige Dwergvleermuis. Hiervoor is in het kader van soortbescherming een ontheffing nodig van de Wet Natuurbescherming, inclusief mitigatieplan. Voor andere soorten is geen ontheffing nodig mits ingrepen zoals het verwijderen van bomen en struiken buiten het broedseizoen van vogels plaats vinden en de locaties waar bovengrond moet worden verwijderd tijdig ongeschikt gemaakt worden voor de vestiging van broedvogels.

Door gefaseerd te werken (van oost naar west) blijft er voldoende leefgebied voor de Bever, Buizerd en Ruige dwergvleermuis bestaan. Ook zal er gedurende de realisatiefase weer jong oobos voor deze soorten ontstaan dat als leefgebied kan dienen. Negatieve effecten op beschermde soorten worden daardoor gemitigeerd. Op de langere termijn is sprake van een positief effect door een toename van geschikt biotoop.

Landschappelijke randvoorwaarden

De randvoorwaarden vanuit het landschap zijn: openheid bewaren (o.a. door zichtlijnen te behouden), het beleefbaar maken van cultuurhistorische elementen (o.a. redoute, kasteel IJzendoorn) en de toegankelijkheid voor bewoners via wegen, paden en inrichtingselementen (o.a. trekpont (of pontonbrug), stapstenen) te garanderen. In het Landschapsplan Willemspolder (Jan Bruyn, december 2018) zijn de landschappelijke randvoorwaarden die ten grondslag liggen aan het plan beschreven aan de hand van de meest bepalende thema's Geomorfologie, Cultuurhistorie, Landschap, Hoogwaterveiligheid en Natuur. Op basis van het MER Willemspolder fase 1 is dit nader uitgewerkt tot het ruimtelijk plan dat is beschreven in paragraaf 1.5.

Veiligheidskundige randvoorwaarden

Tijdens de realisatiefase stelt Dekker randvoorwaarden aan een veilige uitvoering van de werkzaamheden voor werknemers en een veilige situatie voor recreanten in het gebied. De samenloop van de activiteiten en de gebieden waar recreanten zich veilig kunnen begeven worden aangeduid en begeleid met veiligheidsmaatregelen, afrastering, bebording, toezicht en terreinbeheer van de werkgebieden.

Overige randvoorwaarden: visrecht, jacht en bestaand gebruik

De bestaande afspraken met betrekking tot visrechten zullen door de herinrichting en voorliggend beheerplan niet wijzigen. De vismogelijkheden in het plan zijn door deelname van HSV de Sportvisser in de klankborggroep en bilateraal overleg afgestemd. Waar de situatie verandert, doordat er open water verdwijnt of verschijnt, wordt in de praktijk een praktische oplossing gevonden in overleg met HSV de Sportvisser. Openstelling van het gebied vergt extra voorzorg bij het uitoefenen van het jachtrecht, schadebestrijding en populatiebeheer in het gebied. In goed overleg met de hulppersonen wordt daar ingegrepen waar er beheerproblemen zijn of voorkomen moeten worden. Het bestaand gebruik van HUMUS (ervaringsleren in outdoor omgeving) en Stichting BEWELL (voor kinderen en jongvolwassenen uit gemeente) blijft gehandhaafd en wordt nader ingepast. Het kantoor en het bedrijfsterrein zijn niet toegankelijk voor derden en vallen buiten de scope van dit beheerplan.

3.3 Visie op beheer: dagelijks vegetatiebeheer

De basis van het vegetatiebeheer wordt gevormd door *dagelijks beheer*. In hoofdzaak zal het beheer bestaan uit extensieve begrazing, waar nodig aangevuld met maaibeheer. Aanvullend hierop zal langjarig, *cyclisch beheer* nodig zijn; de frequentie hiervan blijkt uit de resultaten van het monitoringprogramma dat deel uitmaakt van dit beheerplan (zie hoofdstuk 6). In de navolgende figuur is het streefbeeld voor de vegetatie gevisualiseerd, zoals dat voor Willemspolder fase 1 is uitgewerkt (zie §2.4).

Figuur 8 Visualisatie toekomstbeeld natuur

Het gehele plangebied wordt beschouwd als grootschalige beheereenheid. Daarbinnen wordt beheerd op basis van particulier natuurbeheer om de gewenste natuurdoeltypen (zie: Ecologisch streefbeeld herinrichting) te realiseren en in stand te houden. Het doel is een integraal samenhangend (begrazings)beheer met zo min mogelijk rasters/hekken. Bij paden en inrichtingselementen kan aanvullend maaibeheer nodig zijn om deze functioneel te houden. Hierna wordt per natuurdoeltype de wijze van dagelijks beheer beschreven.

Rivier

Het beheer van het natuurdoeltype Rivier beperkt zich tot cyclisch beheer (zie §2.4).

Zoete plas

Het beheer van het natuurdoeltype Zoete plas beperkt zich tot cyclisch beheer (zie §2.4).

Droog Schraalgrasland

Binnen dit natuurbeheertype N11.01 Droog schraalgrasland valt de dynamische oeverwal waarop de stroomdalgraslandvegetatie zich verder kan ontwikkelen. In dit geval is er sprake van droog stroomdalgrasland met open, droge, laagproductieve, kruidenrijke, grazige vegetaties op een oeverwal en lokaal rivierduin. De vegetatie kenmerkt zich door soortenrijke korte vegetaties met zoomvegetaties en struwelen (met o.a. meidoorn, sleedoorn en roos). Het is een habitat voor verschillende soortgroepen: vogels, vaatplanten, paddenstoelen, mossen, vlinders, sprinkhanen en andere insecten.

Figuur 9 visualisatie toekomstbeeld droog schraalgrasland op dynamische oeverwal

Het westelijke deel van de oeverwal dient een open kwaliteit te behouden in verband met het behoud van geschikt habitat voor de Wulp. Op het meest oostelijk deel van de oeverwal kan zich hard- en zachthoutoibos ontwikkelen (zie Rivier- en beekbegeleidend bos).

Het dagelijks beheer bestaat uit begrazingsbeheer door extensieve beweiding met lage veebezetting: ongeveer 1 grazer per 2 ha bij jaarrond begrazing.

Bloemdijk

De nieuwe zomerkade, die vanaf de Waalbandijk langs de Heersweg en Waardweg loopt en vervolgens aansluit op de bestaande zomerkade, wordt beheerd op basis van het natuurbeheertype N12.01 Bloemdijk. Het beheertype Bloemdijk komt uitsluitend voor op dijken en omvat zeer kruidenrijke, min of meer schrale, graslanden. Tot 20% van het beheertype kan bestaan uit struweel.

Het dagelijks beheer bestaat uit begrazingsbeheer door extensieve beweiding met lage veebezetting: maximaal 1 grazer per ha. Indien nodig kan aanvullend maaibeheer worden ingezet. Ook kan worden gekozen voor maaibeheer (1 of 2 maal per jaar) met na-beweiding. Een kwalitatief goede begrazing vergroot de afwisseling in structuur, die weer van groot belang is voor de soortenrijkdom.

Figuur 10 visualisatie toekomstbeeld Kruiden- en faunarijk grasland

Kruiden- en faunarijk grasland

Het vochtige grasland tussen de Waalbandijk en de stromende geul en plassen wordt beheerd op basis van het natuurbeheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland. Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. De vegetatie kan behoren tot allerlei verbonden van graslandvegetaties, zoals kamgrasvegetaties of de meer algemene witbolgraslanden. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooide en niet of slechts licht bemest. In de dijkzone kan in samenwerking met het Waterschap ook gekozen worden voor maaibeheer (1 of 2 maal per jaar), evt. met na-beweiding.

Het dagelijks beheer bestaat uit begrazingsbeheer door extensieve beweiding met lage veebezetting: maximaal 2 grazers per ha.

Maatregelen volgens het PARTRIDGE project van Vogelbescherming Nederland voor meer biodiversiteit kunnen worden ingepast. In het Kruiden- en faunarijk grasland zijn maatregelen zoals keverbanken, partijenhagen, insectenrijk grasland en bloemblokken denkbaar. Op de landbouwpercelen in de directe omgeving kan worden gekeken naar winterstoppels en wintervoeding in overleg met de grondgebruikers en faunabeheerders.

Rivier- en beekbegeleidend bos

Het beheer van het natuurdoeltype Rivier- en beekbegeleidend bos beperkt zich tot cyclisch beheer (zie §2.4).

Het dagelijks vegetatiebeheer op basis van extensieve begrazing is erop gericht dat de natuurdoeltypen Droog Schraalgrasland, Bloemdijk en Kruiden- en faunarijk grasland zoveel mogelijk gerealiseerd worden en behouden blijven. Ervaringen in andere uiterwaarden laten zien dat alleen jaarrondbegrazing voldoende effect heeft op de natuurlijke ontwikkeling van de vegetatie en tevens verruiging en bosopslag tegengaat, en daarmee een te grote ruwheid van de vegetatie. Het is met name in de winterperiode dat grazers deze ruigere vegetatietypen aanpakken. Vooral de combinatie van paarden en runderen die leven in natuurlijk kuddeverband, houdt de vegetatie kort, met voldoende variatie in hoogte, dichtheid en samenstelling. Hierdoor kunnen veel plant- en diersoorten een leefgebied vinden. Om ook de overgangen tussen de verschillende vegetaties optimaal tot hun recht te laten komen zal het gebied als een integrale eenheid worden beheerd. De tussenrasters zijn dan niet meer nodig, op een buitenraster na. De realisatiefase is een belangrijke periode, omdat met name de fase tijdens en net na werkzaamheden bepalend is voor het type vegetaties dat zich zal ontwikkelen. Zo kiemen wilgen alleen op braakliggende grond - als er lange tijd grond braak ligt, bestaat de kans dat er veel meer wilgen kiemen dan gewenst. Doordat het plangebied doorlopend wordt beheerd wordt het ontstaan van een beheerachterstand en mogelijk hoge kosten om ongewenste situaties teniet te doen voorkomen. Het beheer tijdens de realisatiefase komt in principe overeen met het beheer conform dit beheerplan, zij het dat op sommige aspecten meer controle nodig is, zoals wilgenkieming op slikkige oevers. Er wordt gekozen voor jaarrond begrazing met paarden en runderen. We vullen het type grazer nu nog niet in op het niveau van een specifiek ras. Dit geeft bij het opstarten van het beheer wat meer ruimte om te kunnen uitproberen wat in dit gebied het beste werkt. Runderen en paarden die zelfredzaam zijn met een natuurlijke uitstraling hebben de voorkeur.

3.4 Visie op beheer: cyclisch beheer

Het dagelijks beheer zoals beschreven in §2.3 zal de vegetatiesuccessie vertragen, maar deze niet overal geheel kunnen stoppen. Zo kunnen in de droge en natte ruigtes bomen kiemen en kan in de stroomdalvegetaties struweel ontstaan. Ook is het mogelijk dat de verhouding tussen natuurlijk grasland en verruigd grasland op termijn verschuift naar het ruigere type. Daarnaast zal door sedimentatie de bodem van de uiterwaard worden opgehoogd. Vooral zand dat in de nevengeulen neerslaat, zorgt ervoor dat de afvoercapaciteit afneemt en waterstanden bij hoogwater weer zullen stijgen. Waar het dagelijks beheer op termijn niet voldoende effect sorteert, wordt aanvullend ingegrepen in de vorm van langjarig oftewel cyclisch beheer. De termijn waarin dat gebeurt is niet op voorhand exact te voorspellen, maar de frequentie van dit type beheeringrepen is in ieder geval laag. Zie paragraaf 6.2 voor de richtgetallen. Het gaat hierbij altijd om geschatte perioden: monitoring moet uitwijzen wanneer het interventieniveau, het moment waarop ingegrepen moet worden, daadwerkelijk bereikt is.

Als cyclisch beheer wordt toegepast, dan wordt zodanig ingegrepen dat er voldoende ruimte ontstaat. Voor het vegetatiebeheer bijvoorbeeld houdt dit in dat zodra het ooibos de oppervlakte van de ongeveer 27 hectare (conform Watervergunning en vegetatielegger) is bereikt deze wordt teruggezet tot circa 25 ha. Hiermee wordt voorkomen dat te vaak moet worden ingegrepen.

Ook de zich langzaam voltrekkende erosie en aanzanding of opslibbing vraagt om periodiek ingrijpen, zijnde het sedimentbeheer. Sedimentbeheer is per definitie cyclisch; er is geen dagelijkse inspanning op dit vlak. Bij het bepalen van de beheerruimte is rekening gehouden met een zekere hoeveelheid aanzanding in de nevengeulen.

Hierna wordt per natuurdoeltype de wijze van cyclisch beheer beschreven.

Rivier

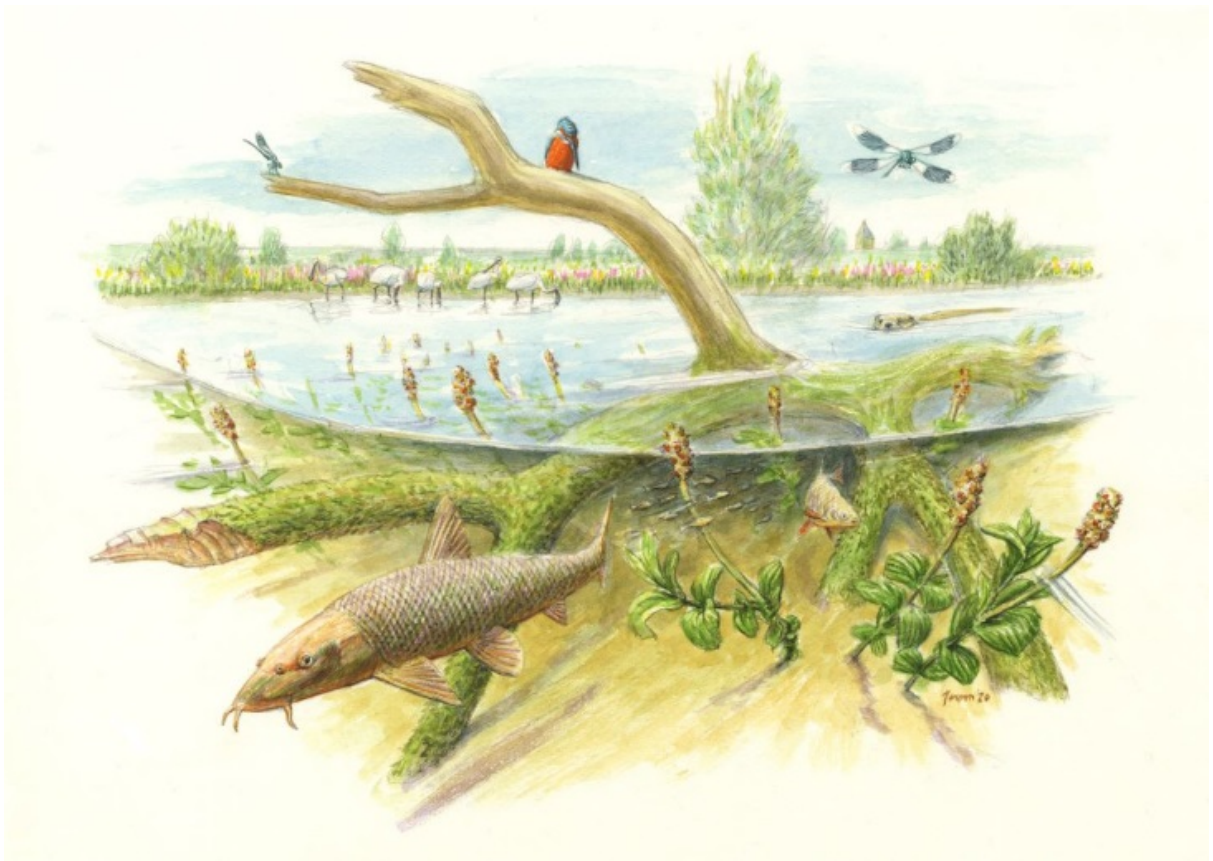
Het natuurdoeltype N02.01 Rivier betreft het water in het hoog-dynamische deel van de uiterwaard en wordt onderverdeeld in drie subtypen: diep water, ondiep water (incl. oevers) en stromende geul.

Het diepe water vormt de kernzone van de grotere waterbekkens in het plangebied die door delfstoffenwinning tot stand zijn gekomen. Het water wordt gekenmerkt door een waterdiepte van meer dan 10 meter met steile onderwatertaluds (1:3 tot 1:4) en een vlakke bodem. Door het grotere wateroppervlak, geschikt als rustgebied voor allerlei watervogels. Recent onderzoek wijst uit dat in sommige gevallen diepe wateren ecologische waarde kunnen hebben. **In het diepe water is geen cyclisch beheer noodzakelijk.**

Het ondiep water (incl. oevers) doet dienst als leefgebied voor vissoorten als snoekbaars en brasem in de diepere delen, en soorten als bittervoorn, driedoornige stekelbaars en rietvoorn in de ondiepere zones langs de oevers. Ondergedoken en drijvende waterplanten in de ondiepe, stromingsluwere oeverzones, zoals fonteinkruiden, gele plomp en watergentiaan. Oeverzones met periodiek droogvallende zand- en slikplaten vormen een geschikt foerageergebied voor allerlei soorten steltlopers. Door het grotere wateroppervlak (strijk lengte) bestaat een redelijke kans op oevererosie aan lagerwal, waardoor steilranden ontstaan met mogelijkheden voor holenbroeders als oeverwaluw en ijsvogel.

De stromende geul heeft een grote meerwaarde voor de ecologische waterkwaliteit en draagt bij aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Programmatische aanpak grote wateren (PAGW). De stromende geul biedt geschikt habitat aan rheofiele vissen en macrofauna. Het in de geul (verankerd) aangebrachte rivierhout versterkt de waarde van het habitat voor de voortplanting van rheofiele vissen en macrofauna.

Het cyclisch beheer van het ondiep water en de stromende geul bestaat uit het uitnemen en verplaatsen van ongewenste sediment en het aanvullen van ongewenste oevererosie door middel van grondverzetmaterieel. Bij onvoorziene omstandigheden kunnen extra beschermende maatregelen (zoals steenbestorting en beschoeiing) worden getroffen om te voorkomen dat de onderhoudsfrequentie van het sedimentbeheer te hoog wordt.

Figuur 11 visualisatie toekomstbeeld stromende geul

Zoete plas

Dit natuurbeheertype N04.02 Zoete plas betreft het ondiep water in laagdynamisch milieu in de vorm van twee kleine poelen genaamd de 1^e en 2^e Run. Het gaat om kleine wateren met voedselrijk, vrij helder, (vrijwel) stilstaand water, waarin waterplanten groeien en verlanding vanaf de oever plaatsvindt. De oostelijke poel kenmerkt zich door voornamelijk rietvegetatie en de westelijke poel door goed ontwikkelde waterplantenvegetatie. De poelen dienen daarnaast als paaiplaatsen voor diverse vissoorten als habitat voor riet- en watervogels en geschikt voortplantingsmilieu voor amfibieën. De poelen zijn door de flauwe onderwater- en oevertaluds gradiëntrijk en onderhevig aan verlandingsprocessen. Bij poelenbeheer wordt aanbevolen om hooguit de halve poel per keer te schonen, zodat er altijd voldoende biotoop overblijft om vanuit het niet-geschoonde deel de rest weer te koloniseren.

Het cyclisch beheer bestaat uit het ‘terugzetten van het verlandingsproces’ door uitbaggeren van de helft van de poel, zodat de uitgangspositie voor het natuurbeheertype Zoete plas weer is bereikt.

Droog Schraalgrasland

De dynamische oeverwal wordt in hoofdzaak op basis van dagelijks beheer conform het natuurbeheertype N11.01 Droog schraalgrasland in stand gehouden. De oeverwal overstroomt jaarlijks waarbij een laagje sediment wordt afgezet door de rivier. Dit vormt de basis voor een goede ontwikkeling van de stroomdalgraslandvegetatie. Over een langere tijdschaal kan de oeverwal te hoog worden, waardoor deze niet meer jaarlijks overstroomd. Op het oostelijk deel van de oeverwal is ooibosontwikkeling toegestaan en hoeft de sedimentatie niet cyclisch te worden teruggezet. Op het westelijke deel is geen struweel en bosvorming toegestaan en wordt de sedimentatie cyclisch teruggezet tot maximaal 0,5 meter onder maaiveldhoogte conform het rivierkundig model. Het afgraven van de oeverwal dient zo veel mogelijk te worden voorkomen. Overwogen kan worden om plaatselijk extra beheer te plegen aan ooibos op de overwal om afgraven van de oeverwal te voorkomen.

Het cyclisch beheer bestaat uit het plaatselijk afgraven van de hoge delen van de oeverwal waar geen bos en struweel is toegestaan, zodat de uitgangspositie voor het natuurbeheertype Droog schraalgrasland weer is bereikt. Door het maaiveld op deze plaatsen te verlagen tot maximaal 0,5 meter onder de maaiveldhoogte conform het rivierkundig model wordt voorkomen dat te vaak moet worden ingegrepen.

Bloemdijk

De zomerkade wordt in hoofdzaak op basis van dagelijks beheer natuurbeheertype N12.01 Bloemdijk in stand gehouden. Mocht er schade aan de zomerkade ontstaan (bijvoorbeeld door erosie na hoogwater) wordt deze hersteld conform de voorwaarden uit de watervergunning en de keur van het waterschap.

Het cyclisch beheer bestaat uit het herstellen van de zomerkade na eventuele schade.

Rivier- en beekbegeleidend bos

In de huidige situatie heeft Dekker reeds een overeenkomst met RWS voor het vegetatiebeheer in de uiterwaarden. Het betreft de voortzetting van het programma stroomlijn. De watervergunning (en de vegetatielegger van RWS) voor Willemspolder fase 1 regelt de beheerruimte voor het vegetatiebeheer. De maximale hoeveelheid vegetatie is opgenomen in het rivierkundig model dat ten grondslag ligt aan de vergunningverlening.

Het cyclisch beheer bestaat uit het verwijderen van overtollige vegetatie zodra het ooibos de oppervlakte van de ongeveer 27 hectare (conform Watervergunning en vegetatielegger). Door de hoeveelheid vegetatie terug te zetten naar circa 25 ha wordt voorkomen dat te vaak moet worden ingegrepen.

Bij paden en inrichtingselementen kan aanvullend cyclisch beheer nodig zijn om deze functioneel te houden. Het gaat dan om aanvullend maaibeheer, het verwijderen van overtollige vegetatie en sediment en het onderhouden en zo nodig vervangen van inrichtingselementen.
--

4. Functionele eenheden en objectenboom

Willemspolder fase 1 maakt onderdeel uit van het hoofdsysteem 'Uiterwaarden Waal'. Dit betreft de uiterwaard aan de noordzijde van de Waal, rivierkilometer 908,0 - 910,3. Het systeem is onder te verdelen in en viertal functionele eenheden of subsystemen met hun bijbehorende functies. De subsystemen zijn op hun beurt weer onderverdeeld in objecten. Het geheel aan objecten en subsystemen moet ervoor zorgen dat de beoogde functies gerealiseerd worden.

Subsysteem Water

Functie 1: veilig en doelmatig afvoeren van water

Subsysteem Natuur

Functie 2: natuurontwikkeling van 160 ha aaneengesloten riviernatuur

Subsysteem Landschap en Recreatie

Functie 3: landschapsbeleving en recreatie

Subsysteem Duurzaamheid en mobiliteit

Functie 4: watergebonden bedrijfsterrein, energievoorziening en infrastructuur.

De objecten die deze functies realiseren, zijn vertaald naar een objectenboom. In de objecten boom is het systeem van Willemspolder fase 1 uitgewerkt naar componentniveau. Een overzicht van alle componenten staat in tabel 1.

Tabel 1: Objectenboom Willemspolder fase 1

nr	Subsysteem	Nr	Object	Deel nr	Component
1	Water	1.1	Winterdijk	1.1.1	Kernzone Waterkering
				1.1.2	Beschermingszone
				1.1.3	Aansluiting op wegen, Hoogwater vluchtplaats en Zomerkade
		1.2	Zomerdijk	1.2.1	Zomerkade
		1.3	Rivier	1.3.1	Zomerbed
				1.3.2	Zandige oevers
				1.3.3	Harde oevers
				1.3.4	Kribben
		1.4	Grote nevengeul	1.4.1	Instroom (Nieuweweg)
				1.4.2	Uitstroom (zomerkade)
				1.4.3	Geullichaam
				1.4.4	Oevers
		1.5	Kleine nevengeulen (bij plas 't Spijker)	1.5.1	Instroom
				1.5.2	Uitstroom
				1.5.3	Geullichaam
				1.5.4	Oevers
		1.6	Stromende geul	1.6.1	Instroom
				1.6.2	Uitlaatwerk
				1.6.3	Geullichaam
				1.6.4	Oevers

nr	Subsysteem	nr	Object	Deel nr	Component
2	Natuur	2.1	Riviernatuur	2.1.1	Rivier
				2.1.2	Zoete plas
				2.1.3	Droog schraalgrasland
				2.1.4	Bloemdijk (zie zomerkade)
				2.1.5	Kruiden- en faunairijk grasland
				2.1.6	Rivier- en beekbegeleidend bos

3	Landschap en Recreatie	3.1	Landschaps-componenten	3.1.1	Rasters, poorten en veerroosters
				3.1.2	Populierenrij
				3.1.3	Lage beplanting (struweel) langs pad in dijkzone
				3.1.4	Solitaire bomen
		3.2	Paden en poorten	3.2.1	Wandelpad
				3.2.2	Struinpad
				3.2.3	Fietspad (Waardweg)
				3.2.3	ATB / Ruiterpad (Dijkzone)
		3.3	Brug	3.3.1	Brug over stromende geul
				3.3.2	Trekpont (of pontonbrug)
		3.4	Inrichtingselementen Beweeg & Beleef route	3.4.1	Natuurlijk ontdekken
				3.4.2	Natuurlijk spelen en verkennen
				3.4.3	Avontuurlijk historisch
		3.5	Route- en infoborden	3.5.1	Routebord met QR-code
				3.5.2	Informatiebord
		3.6	Recreatieve bedrijvigheid	3.6.1	Outdoor-beleving (Humus / stichting Bewell)

4	Duurzaamheid en mobiliteit	4.1	Bedrijfsterrein met haven	geen onderdeel van beheerplan	
		4.2	Kantoor / bezoekerscentrum	geen onderdeel van beheerplan	
		4.3	Drijvend zonnepark	geen onderdeel van beheerplan	
		4.4	Wegen	4.4.1	Nieuweweg, Waardweg, en Heersweg
		4.5	Kabels en leidingen	4.5.1	Electra, gas, water, data
		4.6	Toegangspoort gemotoriseerd verkeer	4.6.1	Poort Nieuweweg
		4.7	Parkeren	4.7.1	Parkeerplaats (ook voor dorps huis)

DEKKER LANDSCHAPSONTWIKKELING

Landschapsplan Willemspolder

PLANNING
definitief - Aanvraag vergunningen

PROJECTNUMMER
W.18099

inrichtingsschets - fase 1

SCHAAL
1:5.000 A2

datum
8 september 2021

buro
WAAL
BRUG

schiedse 10 3815 CA 020 485 4000 info@burowaalbrug.nl www.burowaalbrug.nl

JANBRUYN
landscapsontwikkelaar

015 275 0000 info@janbruy.nl www.janbruy.nl

Dekker
graafbedrijf van ontwikkeling

015 275 0000 info@dekker.nl www.dekker.nl

5. Beheer en onderhoud per object

Subsysteem Water

Functie 1: veilig en doelmatig afvoeren van water

Nr	Object	Deel nr	Component	Doel / Eis	Beheer en onderhoud
1.1	Winterdijk	1.1.1	Kernzone Waterkering	Gegarandeerde stabiliteit en erosiebestendigheid van de Waalbandijk inclusief aansluitingen, met een veiligheidsniveau van 1:1250 jaar.	WSRL is beheerder. Valt buiten het kader van dit plan.
		1.1.2	Beschermingszone	De winterdijk met bijbehorende beschermingszone heeft een geohydrologische functie, om piping en wateroverlast (kwel) in het binnendijkse gebied te voorkomen.	WSRL is beheerder / Terreinbeheerder onderhoudt op basis van verleende Watervergunning Afstemmen met WSRL
		1.1.3	Aansluiting op wegen, Hoogwater vluchtplaats en Zomerkade	Aanleggen en behouden op basis van verleende watervergunning	WSRL is beheerder / Terreinbeheerder onderhoudt op basis van verleende Watervergunning Afstemmen WSRL
1.2	Zomerdijk	1.2.1	Zomerkade	De zomerkade heeft een belangrijke functie voor het agrarisch gebruik en de waterhuishouding van het achterliggende land. De zomerkade wordt aangelegd op een hoogte van 9 m+NAP Conform de Keur moet de hoogte minimaal 8.30 M+NAP te zijn.	WSRL is beheerder / Terreinbeheerder onderhoudt op basis van verleende Watervergunning Dagelijks beheer en onderhoud (zie 2.3) met extensieve begrazing en herstellen van de zomerkade na eventuele schade (zie 2.4)
1.3	Rivier	1.3.1	Zomerbed	Scheepvaart en doelmatige afvoer van water, sediment en ijs.	RWS is beheerder. Valt buiten het kader van dit plan.
		1.3.2	Zandige oevers		
		1.3.3	Harde oevers		
		1.3.4	Kribben		
1.4	Grote nevengeul	1.4.1	Instroom (Nieuweweg)	Overstroombaarheid bij maatgevend hoogwater conform watervergunning	RWS is beheerder / Terreinbeheerder onderhoudt op basis van verleende Watervergunning Talud aan zijde overnachtingshaven is in eigendom en beheer van RWS. Nieuwe weg en talud aan zijde van de plas wordt door Terreinbeheerder beheerd en onderhouden. Dagelijks beheer en onderhoud (zie 2.3) met extensieve begrazing en cyclisch vegetatiebeheer (zie 2.4)
		1.4.2	Uitstroom (zomerkade)	Zie 1.2.1 zomerkade	Zie 1.2.1 zomerkade
		1.4.3	Geullichaam	Betreft diep water	Geen beheer / onderhoud noodzakelijk
		1.4.4	Oevers	Doorstroombaarheid behouden conform watervergunning	RWS is beheerder / Terreinbeheerder onderhoudt op basis van verleende Watervergunning Cyclisch vegetatiebeheer en sedimentbeheer (zie 2.4)
1.5	Kleine nevengeulen (bij plas 't Spijker)	1.5.1	Instroom	Doorstroombaarheid behouden conform	RWS is beheerder / Terreinbeheerder
		1.5.2	Uitstroom		

Beheerplan Willemspolder fase 1

		1.5.3	Geullichaam	watervergunning	onderhoudt op basis van verleende Watervergunning Cyclisch vegetatiebeheer en sedimentbeheer (zie 2.4)
		1.5.4	Oevers		
1.6	Stromende geul	1.6.1	Instroom	Doorstroombaarheid behouden conform watervergunning	RWS is beheerder (KRW) Cyclisch sedimentbeheer / onderhoud en na hoogwater evt. obstructies verwijderen en schade herstellen (zie 2.4)
		1.6.2	Uitlaatwerk	Doorstroombaarheid behouden conform watervergunning	
		1.6.3	Geullichaam		
		1.6.4	Oevers		

Subsysteem Natuur

Functie 2: natuurontwikkeling van 160 ha aaneengesloten riviernatuur

Nr	Object	Deel nr	Component	Doel / Eis	Beheer en onderhoud
2.1	Riviernatuur	2.1.1	Rivier	Instandhouding natuurbeheertype N02.01	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer (zie 2.3 en 2.4)
		2.1.2	Zoete plas	Instandhouding natuurbeheertype N04.02	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer (zie 2.3 en 2.4)
		2.1.3	Droog schraalgrasland	Instandhouding natuurbeheertype N11.01	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer (zie 2.3 en 2.4)
		2.1.4	Bloemdijk (zie zomerkade)	Instandhouding natuurbeheertype N12.01	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer (zie 2.3 en 2.4)
		2.1.5	Kruiden- en faunarijk grasland	Instandhouding natuurbeheertype N12.02	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer (zie 2.3 en 2.4)
		2.1.6	Rivier- en beekbegeleidend bos	Instandhouding natuurbeheertype N14.01	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer (zie 2.3 en 2.4)

Subsysteem Landschap en Recreatie

Functie 3: landschapsbeleving en recreatie

Nr	Object	Deel nr	Component	Doel / Eis	Beheer en onderhoud
3.1	Landschaps-componenten	3.1.1	Rasters, poorten en veerroosters	Instandhouding landschapscomponenten (onderdeel van natuurbeheertypen N12.02 en N14.02)	Terreinbeheerder herstelt afrastering, poorten en veerroosters waar nodig herstellen. Onderdeel van beheer en onderhoud natuurtypen zie N12.02 en 14.01.
		2.3.1	Populierenrij		
		2.3.2	Lage beplanting (struweel) langs pad in dijkzone		
		2.3.3	Solitaire bomen		
3.2	Paden en poorten	3.1.1	Wandelpad	Instandhouding padenstructuur om toegankelijkheid te waarborgen. Openstelling is voorwaarde voor particulier en/of agrarisch natuurbeheer.	Terreinbeheerder onderhoudt op basis van particulier en/of agrarisch natuurbeheer. Bermen en paden waar nodig jaarlijks maaien en herstellen.
		3.1.2	Struinpad		
		3.2.3	Fietspad (Waardweg)		
		3.2.3	ATB / Ruiterpad (Dijkzone)		
3.3	Brug	3.2.1	Brug over stromende geul	Instandhouding inrichtingselementen om recreatieve / educatieve	Terreinbeheerder inspecteert jaarlijks in het voorjaar (na hoogwater/
		3.3.2	Trekpunt (of pontonbrug)		
3.4	Inrichtingselementen	3.4.1	Natuurlijk		

Beheerplan Willemspolder fase 1

	Beweeg & Beleef route		ontdekken	gebruiksfunctie en belevingswaarde te waarborgen	voor gebruikseizoen) op noodzaak klein (herstel) onderhoud; jaarlijks verwijderen drijf- en zwerfvuil. Regelmatig inspecteren op veiligheid, beschadigingen, vandalisme. Reparatie indien nodig. Voorafgaande aan hoogwater wordt de trekpont (of pontonbrug) buiten gebruik gesteld en opgeslagen boven de hoogwaterlijn.
		3.4.2	Natuurlijk spelen en verkennen		
		3.4.3	Avontuurlijk historisch		
3.5	Route- en infoborden	3.5.1	Routebord met QR-code	Faciliteren activiteiten Outdoor-beleving (Humus / stichting Bewell)	Terreinbeheerder herstelt afrastering tussen wandelroute en activiteitenterrein waar nodig
		3.5.2	Informatiebord		
3.6	Recreatieve bedrijvigheid	3.6.1	Outdoor-beleving (Humus / stichting Bewell)	Faciliteren activiteiten Outdoor-beleving (Humus / stichting Bewell)	Terreinbeheerder herstelt afrastering tussen wandelroute en activiteitenterrein waar nodig

Subsysteem Duurzaamheid en mobiliteit

Functie 4: watergebonden bedrijfsterrin, energievoorziening en infrastructuur.

Nr	Object	Deel nr	Component	Doel / Eis	Beheer en onderhoud
4.1	Bedrijfsterrin	4.1.1	Landgedeelte met op- en overslag, bedrijfshal	Maakt geen onderdeel uit van beheerplan. Geen toegang voor recreanten i.v.m. veiligheid. Wordt gewaarborgd door bedrijfsterrin af te scheiden door doelmatig raster / hekwerk	
		4.1.2	Watergedeelte met invaart en haven voor schepen, drijvende klasseerinstallatie en onderwateropslag		
4.2	Kantoor	4.2.1	Kantoor / bezoekerscentrum		
4.3	Drijvend zonnepark	4.4.1	6 hectare drijvende zonnepanelen	Drijvend zonnepark maakt geen onderdeel uit van het beheerplan. Geen toegang voor recreanten i.v.m. veiligheid. Wordt gewaarborgd doelmatige drijvende afscheiding.	
4.5	Wegen	4.5.1	Waardweg en Heersweg	Openbare Wegen in eigendom van gemeente in stand goede staat van onderhoud houden	Regulier beheer en onderhoud van wegen en openbare ruimte door Gemeente Neder-Betuwe
4.6	Kabels en leidingen	4.6.1	Electra, gas, water, data	Kabels en leidingen maken geen onderdeel uit van het beheerplan	Regulier beheer en onderhoud door Kabels en leidingen beheerders
4.6	Toegangspoort gemotoriseerd verkeer	4.6.1	Poort Nieuweweg	Poort gaat ongewenst betreden van het gebied met motorvoertuigen door onbevoegden tegen. Bevoegden beschikken over mogelijkheid om poort op afstand te openen.	Terreinbeheerder herstelt poort indien nodig
4.7	Parkeren	4.7.1	Parkeerplaats (ook voor dorpshuis)	Doelmatige parkeermogelijkheid voor 20 auto's (2 laadpunten) 20 plaatsen voor fietsen (10 laadpunten). In- en uitrit aan toegangsweg Terreinbeheerder	Terreinbeheerder herstelt verharding en voorzieningen waar nodig

6. Monitoring en risicoanalyse

6.1 Monitoring

De benodigde begrazingsdichtheid om het streefbeeld te realiseren, zal van jaar op jaar bekeken worden. In het begin zal gestart worden met een relatief hoge druk, om onderbegrazing te voorkomen. Ieder jaar in februari/maart wordt bezien hoe het gebied erbij ligt en of de ingezette begrazing voldoende effect sorteert. Dit betreft niet alleen de lage delen met Kruiden- en faunarijk grasland (opslag van wilgen), ook de hogere gronden van de zomerkade / bloemdijk en de oeverwal met Droog Schraalgrasland kunnen verruigen met struweel en bomen op plaatsen waar dat niet gewenst is (o.a. habitat voor Wulp).

Om de ontwikkelingen bij te houden zal hier tot 3 jaar na de uitvoering intensief gemonitord worden. Na de periode van 3 jaar neemt de kans op het ongewenst kiemen van wilgen sterk af en is het dagelijkse beheer voldoende om de situatie te handhaven. Wanneer op langere termijn (5 tot 10 jaar of langer) de begroeiing verder toeneemt dan volgens de doelen gewenst is, kan via cyclisch beheer de beginsituatie worden teruggezet inclusief overruimte, zodat weer ruimschoots wordt voldaan aan de randvoorwaarden (zie ook §2.4).

Beheerstichting

Taken en verantwoordelijkheden m.b.t. monitoring:

- Regiehouder voor het opstellen van de zesjaarlijkse monitoring in het kader van het rivierkundig beheer en op basis van het "rivierkundig beoordelingskader" en de Legger van Rijkswaterstaat, inclusief rapportage aan RWS. Met betrekking tot de 6-jaarlijkse monitoring en rapportage dient de eerste rapportage twee jaar na oplevering van de herinrichting en start van het beheer te worden ingediend bij Rijkswaterstaat. Dit heeft als achtergrond dat vooral de eerste periode na ontgraving relevant is met betrekking tot eventuele excessieve vegetatieontwikkeling op kaal substraat en bij het stabiliseren van de taluds van de nevengeul en eventuele bodemveranderingen. Belangrijk uitgangspunt bij de monitoring is dat het beheer zodanig dient uitgevoerd te worden dat de vergunde situatie conform Watervergunning wordt behaald.
- Operationeel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de stromende geul.
- Regiehouder voor de monitoring vegetatiestructuur op basis van de vegetatielegger van RWS om ervoor te zorgen dat het interventieniveau niet wordt overschreden.
- Monitoring natuurdoelen KRW en Natura 2000 met een minimum van eens in de 10 jaar.
- Periodieke actualisering van dit beheerplan.

Rijkswaterstaat

Taken en verantwoordelijkheden m.b.t. monitoring:

- Financieel verantwoordelijk voor het sedimentbeheer van de stromende geul. Deze financiering omvat de kosten die worden gemaakt met het baggeren van de stromende geul, het uitvoeren van peilingen en bodemonderzoeken en de afvoer van het sediment naar een toepassingslocatie of erkend verwerker.
- Verantwoordelijk voor het controleren van de waterkwaliteit (beheertaak),
- Het vervaardigen van ecotopenkaarten ten behoeve van toezicht en handhaving*.

* Monitoring van vegetatie door Rijkswaterstaat vindt plaats m.b.v. zesjaarlijkse ecotopenkartering. Indien er aanleiding toe bestaat kan het wenselijk zijn frequenter vegetatieopnamen te verrichten, om er voor te zorgen dat ongewenste vegetatiegroei goed in de hand te houden is (actie

Beheerplan Willemspolder fase 1

Terreinbeheerder). Het doel is om inzichtelijk te maken of de interventieniveaus overschreden zijn of binnenkort overschreden zullen worden. Aanvullend kunnen gerichte veldbezoeken worden uitgevoerd in het kader van toezicht en handhaving.

Waterschap

- Monitoren van de stabiliteit en constructie van de winterdijk en zomerkade.
- Monitoren binnendijkse waterstanden (peilbeheer).

Gemeente

- Monitoren van de gemeentelijk wegen.
- Monitoren van de ontwikkelingen op het vlak van de openbare orde en veiligheid in het kader van de APV.

6.2 Risicoanalyse

Van alle denkbare risico's die de uitvoering van het project in gevaar kunnen brengen, hebben er zes betrekking op het beheer.

Risico 1. De morfologische beheeropgave blijkt groter dan verwacht.

Beheersing: Na aanleg goed monitoren in Waal, nevengeulen en op de uiterwaarden om te toetsen of de voorspelde morfologische effecten optreden (locatie en omvang). Op basis daarvan indien nodig het beheer aanpassen en eventueel aanvullende mitigerende maatregelen ontwerpen. Hierbij gaat het zowel om de morfologische effecten in de Waal als in de geulen: bodemveranderingen, oevererosie, ontwikkeling banken/eilanden in de geulen. De kans hierop is gering.

Risico 2. Onderminning van oevers en constructies door oevererosie.

Beheersing: Ook hier geldt dat naast de voorziene beschermingsmaatregelen in de stromende geul monitoring noodzakelijk is om te toetsen of op andere (dan de nu reeds onderkende locaties) plaatsen hoge snelheden en erosie tot dreigende instabiliteit van constructies leiden. Eventueel zijn daar dan aanvullende beschermingsmaatregelen (zoals het toepassen van steenbestorting of het aanbrengen van een beschoeiing). noodzakelijk. De kans hierop is gering.

Risico 3: Grondwatereffecten binnendijks

Ondanks dat de berekeningen en verwachtingen anders uitwijzen, treedt er meer binnendijkse vernatting of verdroging op dan in de huidige situatie. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer de bodem in de eindsituatie meer of minder doorlatend is dan verondersteld. Beheersing: monitoring met peilbuizen houdt de grondwatereffecten goed in de gaten. Eventueel zijn extra beschermingsmaatregelen (zoals een pipingscherm) of extra gemaalcapaciteit benodigd (kostenpost). De kans hierop is zeer gering.

Risico 4a. Verruiging en verbossing door ontoereikend dagelijks beheer

De vegetatie is niet in de hand te houden. Het dagelijkse beheer voldoet niet, waardoor met een hogere frequentie dan gedacht cyclisch ingegrepen moet worden. Beheersing: ieder voorjaar wordt met de schouw de staat van het gebied en de kudde gezien; eventuele benodigde aanpassingen in graasdruk kunnen dus ieder jaar doorgevoerd worden. Wanneer vaker cyclisch ingegrepen moet worden, gaat dit met hoge extra beheerkosten gepaard. De kans hierop is gering.

Risico 4b. Verruiging en verbossing door wegvallen tussentijds beheer

Door een te late start met het beheer, kan vegetatiesuccessie in de eerste jaren zeer snel plaatshebben; het beheer begint dan met een achterstand. De rivierveiligheid neemt in dat geval af door een verlaagde doorstroomcapaciteit van de uiterwaard, en snel ingrijpen is vereist.

Beheersing: dit wordt ondervangen door tijdig te starten met het beheer en de voorbereidingen daarop. Doordat Terreinbeheerder regie voert over zowel het bestaande als het interim-beheer gedurende de uitvoering is de kans hierop gering.

Risico 5. Nieuwe opgaven door autonome ontwikkeling (zoals klimaatverandering)

Om de doelstellingen voor het gebied ook op langere termijn te waarborgen, zijn aanvullende maatregelen nodig bovenop het bestaande plan. De kans hierop is reëel. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Doordat het klimaat verandert veranderen ook de natuurbeheertypen die binnen de gegeven omstandigheden tot ontwikkeling gebracht kunnen worden. Dit heeft gevolgen voor het ruimtelijke en ecologische perspectief (N2000 waarden / NNN beheertypen). Er moet een andere en mogelijk intensiever vegetatiebeheer worden toegepast. Dit kan leiden tot hogere kosten.
- Bij de aanleg van het gehele stelsel van een centrale hoogwatergeul met bijbehorende (stromende) nevengeulen in de Willemspolder (fase 1 + 2) en Gouverneurspolder kan worden besloten om de Nieuweweg te verlagen en/of in te richten als regelwerk. Het totaal aan maatregelen heeft een groot waterstand verlagend effect bij maatgevend hoogwater tot gevolg. Ook de rivierkundige neveneffecten nemen dan naar verwachting toe. Dit zal naar verwachting effect hebben op de morfologie, waardoor de kosten het beheer van de vaargeul (baggeropgave) kunnen toenemen.

Het risico is reëel, maar de beheersmaatregelen zijn reeds voorzien in de opvolgende fases van het project: Willemspolder fase 2 en Gouverneurspolder. In het kader van IRM worden de maatschappelijke opgaven voor het gebied zoveel als mogelijk integraal in de uitwerking van deze deelprojecten meegenomen.

Risico 6. Ontoereikende partners

Het uitvallen van beherende partijen of het onvoldoende uitvoeren van de beheertaken, bijvoorbeeld door te weinig financiële middelen of capaciteit. Beheersing: Mocht het risico optreden moet een andere partij het beheer op zich nemen; dit zal zowel beheer- als financiële consequenties met zich meebrengen. Door het oprichten van een beheerstichting en het sluiten van een beheerovereenkomst wordt dit risico ondervangen.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

Buro Stroming 2011. Beheerplan Heesseltsche uiterwaarden, april 2011.

Jan Bruyn Landschapsarchitectuur 2016. Ontwikkelingsvisie Willemspolder - Visie op beheer en onderhoud, januari 2016.

Jan Bruyn Landschapsarchitectuur 2018. Onderbouwing ontwerpkeuzes Landschapsplan Willemspolder, december 2018.

Fundamental Concepts, Dekker Grondstoffen B.V., 2020.
Milieueffectrapportage Willemspolder fase 1, oktober 2020.

De Joode, AHA en Riquet 2020. Rivierkunde Willemspolder Fase 1
Rivierkundige effectbepaling, september 2020.

Sovon 2020. Passende beoordeling Willemspolder fase 1, september 2020

Sovon 2020. Beoordeling van de effecten van de herinrichting van Willemspolder fase 1 op de kernkwaliteiten van het GNN en de GO, oktober 2020.

Kurstjens Ecologisch Adviesbureau 2020. Beoordeling effecten Natuur op beschermde soorten herinrichting Willemspolder Fase 1, september 2020.

Bijlage 2: Toetsing beheerplan

Dit beheerplan is op 16 november 2020 binnen Dekker uitgezet voor een interne review. Op 2 december 2020 is het beheerplan uitgezet voor een toets-ronde bij externe deskundigen op het vlak van beheer en bij de betrokken beheerders vanuit het bevoegd gezag. In oktober 2021 zijn nog aanvullende opmerkingen verwerkt in het kader van de vergunningenprocedures.

Externe deskundigen

Jan Bruyn – Landschapsarchitect Jan Bruyn bij Landschapsarchitectuur
 Henk van Ziel – Ecoloog bij Bureau Hemmen en Agrarische Natuurvereniging Lingestreek
 Gijs Kurstjens – Ecoloog bij Kurstjens ecologisch adviesbureau
 Arnold van Dee – Lokale Agrariër bij Maatschap A.J. van Dee en B.M. van Dee Voorstuijs
 Gijsbert Smit – Gebiedsbeheerder Fort Sint Andries / Secretaris stichting Dorp en Bommelerwaard
 Jan Quik – Coördinator natuurbeheer bij Natuurmonumenten

Bevoegd Gezag

Het beheerplan is uitgezet via de contactpersonen vanuit de projectgroep bevoegd gezag met het verzoek dit nader af te stemmen met de betrokken beheerders per organisatie.

Gemeente Neder-Betuwe: Wim Drogen
 Rijkswaterstaat Oost-Nederland: Maarten van Tilborg
 Waterschap Rivierenland: Mark Elzerman
 Provincie Gelderland: Hans van Osch en Wiljan van Wilgenburg

Verwerking van opmerkingen

Opmerking van	Onderwerp	Inhoud	Verwerking opmerking
Gijsbert Smit	Beheermethode	In onze expertise aangaande beheer van hooilanden het volgende: is een hooilandheer niet een belangrijke voorwaarde voor het ontwikkelen van glanshaverhooilanden?	In het plan wordt niet gekozen voor glanshaverhooilanden als natuurbeheertype. In plaats van maaibeheer is begrazing als beheermethode gekozen. Geen aanpassing
Gijsbert Smit	Beheermaatregelen	Ik zou in dat beheer een aanpassing willen voorstellen. Ik las net een lijvige notitie van Vogelbescherming aangaande de kwartelkoning waarbij akkerranden en voedselvoorziening een rol speelden. Als wij onze zin zouden krijgen in Hurwenen zouden we een huidige maisakker willen betelen met wat oude graanrassen, om patrijs, fazant e.d. een plek te geven en wellicht dus ook de kwartelkoning.	Maatregelen volgens het PARTRIDGE project van Vogelbescherming Nederland voor meer biodiversiteit kunnen worden ingepast. In het Kruiden- en faunairijk grasland zijn maatregelen zoals keverbanken, partijenhagen, insectenrijk grasland en bloemblokken denkbaar. Op de landbouwpercelen in de directe omgeving kan worden gekeken naar winterstoppele en wintervoeding in overleg met de grondgebruikers en faunabeheerders. Verwerkt in par. 2.3
Gijsbert Smit	Natuurbeheertype	Ik zie in het voorjaar in net ondergelopen weilanden een grote activiteit van karperachtigen, is daar in voorzien? Van die natte graslandjes die zo langzaam overlopen in slibbige rivieroever?	Binnen het natuurbeheertype Kruiden- en faunairijk grasland is daar zeker mogelijkheid toe. Het zijn vochtige graslanden op ongeveer 0,5 m boven het gemiddelde waterpeil, die jaarlijks een paar weken onder lopen. Geen aanpassing
Gijsbert Smit	Beheermethode	Wat betreft het "watermerk" zou je nog kunnen opnemen dat de oppervlakte het best zal gedijen met een maaibeheer (om de vormen te laten zien) zoals je dat met zandige stroomoevers zou	Bij paden en inrichtingselementen kan aanvullend maaibeheer nodig zijn om deze functioneel te houden. Verwerkt in par. 2.3 Bij paden en

Beheerplan Willemspolder fase 1

		doen (ik voorzie op de hogere delen inzaai met beemdkroon, salvia, karwijvarkenskervel etc.) De diepere gedeelten zouden eens in de zoveel tijd geschoond dienen waar nodig.	inrichtingselementen kan aanvullend cyclisch beheer nodig zijn om deze functioneel te houden. Verwerkt in par 2.4
Jan Bruyn	Inrichtingsplan	Ik zou de term hoofdgeul liever niet gebruiken. Rivierkundig gezien is het zomerbed de hoofdgeul.	Vervangen door de term Centrale geul. Aangepast in H1
Jan Bruyn	Beheermaatregelen	We moeten m.i. ook aandacht geven aan de beheersituatie tijdens de winwerkzaamheden; informatieborden, veiligheidsmaatregelen, toezicht en terreinbeheer van de werkgebieden	Veiligheidskundige randvoorwaarden toegevoegd waarin de beheersituatie tijdens uitvoering is geborgd. Verwerkt in par. 2.3
Jan Bruyn	Beheermethode	Is eigenlijk zonde om ontwikkeling hier te stoppen en terug te zetten; dit kan nl. leiden tot struweelvorming en ontwikkeling van zachthout- en later hardhoutbos. Tenminste aangeven welk bodempeil TE hoog is. Hier past ook een mozaïek van droog schraalgrasland en struweel-/bosvorming. Dit brengt me op de vraag hoeveel marge er is bij het 'vastleggen/vasthouden' van de beoogde eindsituatie. Kunnen we ook aangeven welke speelruimte er voor ontwikkelingen is voordat moet worden ingegrepen? Zoals dat voor bosoppervlakte wordt gedaan: nl. tussen 25 – 27 ha. Ik stel me nl. Ook voor dat de hardhoutooibossen die langs natuurlijke weg ontstaan op de oeverwal zo waardevol zijn dat je dan liever bouselementen elders inlevert.	Rivierkundig moet de oeverwal op 8 m+NAP liggen. Op het oostelijk deel van de oeverwal is ooibosontwikkeling toegestaan en hoeft de sedimentatie niet cyclisch te worden teruggezet. Op het westelijke deel is geen struweel en bosvorming toegestaan en wordt de sedimentatie cyclisch teruggezet tot maximaal 0,5 meter onder maaiveldhoogte van 8 m+NAP conform het rivierkundig model. Verwerkt in par. 2.4
Jan Bruyn	Beheermethode	Lagen beplanting Klinkt erg als openbaar groen; liever struwelen noemen. Het gaat m.i. hier vooral om soorten als meidoorn, sleedoorn, wilgensoorten, eglantier e.d.	Aangepast in tabel in hoofdstuk 3 en 4
Jan Bruyn	Functionele eenheden en objectenboom	Hoort bv ook de redoute bij Inrichtingselementen Beweeg & Beleef route?	De redoute hoort ook bij Inrichtingselementen Beweeg & Beleef route. Geen aanpassing
Jan Bruyn	Functionele eenheden en objectenboom	Ook educatieve waarde noemen bij Inrichtingselementen Beweeg & Beleef route (cultuurhistorische info bv bij redoute)	Aangepast in tabel in hoofdstuk 4
Jan Bruyn	Beheerorganisatie	Ook toezicht op gebruik? Toezichthouder/BOA? Afstemmen met gemeente?	Voor het toezicht op het gebruik van het gebied zoekt Terreinbeheerder de samenwerking met de toezichthouders / BOA's van de overheidspartners en overige beheerpartners. Aangepast in par. 5.1
Gijs Kurstjens	Beheermethode	Hoewel de overheid de natuur in doeltypen (hokjes) indeelt	Het doel is een integraal samenhangend

		(en daar de beheerder op afrekent), zou dat een integraal samenhangend (begrazings)beheer met zo min mogelijk rasters/hekken e.d. niet in de weg hoeven staan. Misschien kan dit als uitgangspunt nadrukkelijker geformuleerd worden. Binnen een integraal beheerd gebied kun je als het echt nodig is cyclisch ingrijpen om bijv. bosontwikkeling lokaal terug te zetten. Volgens mij willen jullie wel zo veel mogelijk integraal beheren, maar mag dat nog wat sterker naar voren komen dan.	(begrazings)beheer met zo min mogelijk rasters/hekken. Toegevoegd in par 2.3
Gijs Kurstjens	Beheermethode	Ik vind de keuze voor het type begrazingsbeheer nog niet voldoende scherp geformuleerd. Jaarrond begrazing met paarden en runderen? (hetgeen wel het meest succesvol blijkt te zijn en mijn voorkeur zou zijn). Ook het type grazer is dan van belang. Regulier melkvee leent zich niet goed voor jaarrondbegrazing. Gaat de Stichting geschikte runderen aankopen tbv het beheer? Wie dan uiteindelijk het dagelijks beheer gaat uitvoeren zou dan niet moeten uitmaken. Maar je zou het nu dan wel duidelijk moeten formuleren.	Er is bewust gekozen voor de formulering Jaarrond begrazing met paarden en runderen. We vullen het type grazer nu niet in op het niveau van een specifiek ras. Dit geeft bij het opstarten van het beheer wat meer ruimte om te kunnen uitproberen wat in dit gebied het beste werkt. Runderen en paarden die zelfredzaam zijn met een natuurlijke uitstraling hebben de voorkeur. Toegevoegd in par 2.3
Wim Drogen	Algemeen	Algemeen: Gemeente en Dekker zijn in het kader van de vervolgovereenkomst in gesprek over toekomstig eigendom en beheer. De uitkomsten van deze gesprekken kunnen nog wijzigingen in het beheerplan tot gevolg hebben. Twee voorbeelden: •Eventuele nadere afspraken over de Nieuweweg en Waardweg. •Beheersorganisatie en de rol van partijen.	De besprekingen om te komen tot een anterieure overeenkomst worden vervolgd. Indien daar wijzigingen op het beheerplan uit volgen wordt een geactualiseerde versie gemaakt. Geen aanpassing
Wim Drogen	Paragraaf 2.1	In paragraaf 2.1 mis ik specifieke een doelstelling op het gebied van recreatie. Het zou goed zijn om per doelgroep (zwemmen, varen, fietsers, wandelaars, paardrijden) te omschrijven waarop het beheer is gericht.	De doelstelling en planuitwerking op het vlak van recreatie is uitgewerkt in het MER. Het beheer is gericht op de voorzieningen die het beoogde recreatieve gebruik mogelijk maken. Zie Substelsysteem Landschap en Recreatie / Functie 3: landschapsbeleving en recreatie. Geen aanpassing
Wim Drogen	Paragraaf 2.2/2.3	In 2.2 en 2.3 kunnen daarin de randvoorwaarden en beheer worden uitgewerkt, waarbij ook zonering, parkeren en intensiteit geconcretiseerd worden en de objecten die daarbij horen. Graag daarbij de eerdere gemeentelijke opmerkingen meenemen dat het recreatieve voorzieningen niveau hoger mag.	Het beheerplan is gebaseerd op het voorkeursalternatief van het MER. Deze onderwerpen worden meegenomen in de besprekingen om te komen tot een anterieure overeenkomst. Indien daar wijzigingen op het beheerplan uit volgen wordt een geactualiseerde versie gemaakt.

Beheerplan Willemspolder fase 1

			Geen aanpassing
Wim Drogen	Par 1.1. doel 4 recreatie	en bezoekers van buiten de gemeente	Bezoekers van buiten de gemeente zijn ook welkom. Aangepast in par 1.1.
Wim Drogen	Par. 1.3 beheermdoel	Deze paragraaf aanpassen op anterieure realisatie overeenkomst (hierna: ROK) met gemeente	Beheermodel aangepast op afspraken anterieure overeenkomst. Aangepast in par. 1.3
Wim Drogen	Algemeen	Overall figuurnummering aanbrengen	Aangepast in hele rapport
Wim Drogen	Algemeen	Overall trekpont vervangen door pontonbrug	Haalbaarheid en realiseerbaarheid van een pontonbrug (wens gemeente) in plaats van een trekpont (zoals voorzien) is nog onduidelijk. Aangepast in trekpont of pontonbrug
Wim Drogen	1.6 eigendom	'en grondeigendom' toevoegen aan overdracht wegen	Aangepast in par 1.6
Wim Drogen	1.6 eigendom	In lijn brengen met ROK. Vooral eind/beheersituatie beschrijven. Expliciet noemen dat de Nieuweweg in eigendom Dekker blijft. Bedrijventerrein Binnenwaard met havenvoorziening valt buiten beheerplan	Aangepast in par 1.6
Wim Drogen	1.7/H4 beheer en onderhoud	Goed onderscheid maken tussen beheer en onderhoud. In par 1.7 tekst vervangen door bv: De doelstelling van het beheerplan is het vastleggen van de wijze waarop beheer en onderhoud van het plangebied en de aangebrachte voorzieningen plaatsvindt. Ook wordt de taakverdeling tussen de verschillende beherende instanties vastgelegd en wordt vastgelegd deze taakverdeling en de geboekte resultaten te bewaken en evalueren. Onder beheer wordt verstaan 'het hebben van zeggenschap en verantwoordelijkheid over de waterlopen, de natuurgronden en voorzieningen'. Met de term onderhoud wordt bedoeld 'het instandhouden van de gestelde doelen'.	Tekstvoorstel overgenomen. Aangepast in par. 1.7 en H4
Wim Drogen	1.7 beheer en onderhoud	In het ROK maken we afspraken over de periodieke actualisering van het beheerplan. Dit hier overnemen	Tekstvoorstel overgenomen. Aangepast in par. 1.7
Wim Drogen	2.1 streefbeeld herinrichting	Een redoute staat in openterrein. Deze vlek aanpassen? Op inrichtingstekening zitten hier stroombanen in goed om dit detail aan te brengen	Het hier aangegeven bos is de maximale beheerruimte zoals is meegenomen in het rivierkundig model. Figuur landschapsplan en bijbehorende visualisatie geeft werkelijke situatie beter weer. Geen aanpassing
Wim Drogen	H3 objecten	Objecten aanpassen / toevoegen: - Rasters met veeroosters - Toegangspoorten - Fietspad - ATB-pad - Ruiterpad	Objecten toegevoegd Aangepast in H3

Beheerplan Willemspolder fase 1

		- Pontonbrug - Toegangsport Nieuweweg - Parkeren toevoegen	
Wim Drogen	H3 objecten	Bedrijfsterrein en windmolens laten vervallen. maakt geen onderdeel uit van beheerplan	Objecten verwijderd Aangepast in H3
Wim Drogen	H4 Beheer en onderhoud per object	Redigeren op basis van aangepaste objecten boom	Aangepast in H4
Wim Drogen	H4 Subsystemen Landschap en Recreatie / Duurzaamheid en mobiliteit	Aangeven dat Terreinbeheerder het beheer en onderhoud doet. Alleen de openbare wegen heersweg-waardweg (eigendom gemeente) zijn in beheer en onderhoud gemeente. Overige wegen beheer en onderhoud Terreinbeheerder	Aangepast in H4
Wim Drogen	H4 Substysteem Landschap en Recreatie	In principe gaan we uit van jaar rond verbinding pontonbrug, maar vanzelfsprekend tijdens hoogwatersituaties buiten gebruik.	Voorafgaande aan hoogwater wordt de trekpunt (of pontonbrug) buiten gebruik gesteld en opgeslagen boven de hoogwaterlijn. Aangepast in H4
Wim Drogen	H4 Beheerorganisatie en verantwoordelijkheden	Dit hoofdstuk naar voren halen als Hoofdstuk 2 en dan de overlap met hoofdstuk 1 eruit halen.	Voorstel overgenomen Par. 1.3 en H4 zijn opgenomen in een nieuw hoofdstuk 2. Aangepast in H2
Wim Drogen	Tereinbeheerder	Ik zou in hoofdstuk 1 uitleggen dat Dekker voornemens is het terreinbeheer onder te brengen bij de beheerstichting Willemspolder, hierna te noemen de terreinbeheerder. je zou in het hele document Dekker vervolgens kunnen vervangen door de terreinbeheerder,	Voorstel overgenomen Aangepast in hele document
Wim Drogen	Risico analyse	Risico analyse laten vervallen. Deze komt voort uit de uitvoering. We hebben het nu over het beheer. Overal is de kans gering dus niet noemen. In de objectenboom zijn de eisen opgenomen en de beheermaatregelen al goed omschreven.	Risico analyse maakt onderdeel uit van het format (bron RWS) dat is gebruikt voor het plan. Informatie wordt ook relevant geacht. Geen aanpassing
Wim Drogen	H6 monitoring	Periodieke actualisering van dit beheerplan toevoegen	Aangepast in H6
Hans van Osch	Beheermethode N12.02	Wat betreft de keuze voor natuurtypen: men beschouwt het gehele gebied als 'grootschalige beheereenheid' (p.17). Het extensieve beheer vindt plaats met grote grazers (koeien). Als hiervoor wordt gekozen, dan past het beter om te kiezen voor N01.03 (Grootschalige en dynamische natuur, rivier- en moeraslandschap). Samen met nabijgelegen gebieden kom je aan het vereiste minimumoppervlak van 500 ha; Als toch gekozen wordt voor N12.02 dan is het belangrijk om dit grote perceel de eerste tijd 2-3x per jaar te maaien totdat de productie lager dan 5-6 ton/ha is (uiteraard rekening houdend met eventueel broedende weidevogels, maaien van binnen naar	Er is een bewuste keuze gemaakt voor natuurtype N12.02. Effecten op ganzen en wulp zijn op basis van passende beoordeling en GNN/GO-toets inzichtelijk gemaakt en als niet significant beoordeeld. In de bestaande situatie bestaat het vegetatiebeheer ook hoofdzakelijk uit begrazingsbeheer. Er wordt op voorhand niet gekozen voor maaibeheer. Mocht blijken dat de beoogde natuurdoelen niet binnen gered tijd worden behaald kan het beheerplan hier op basis van evaluatie in de projectgroep en besluitvorming in de stuurgroep op worden bijgesteld. Geen aanpassing

Beheerplan Willemspolder fase 1

		buiten). Omdat het perceel nu gangbare landbouwgrond is, zal het langere tijd duren voordat de productie lager dan 5-6 ton /ha is (als dit al gehaald wordt vanwege afzet voedselrijk slib bij hoogwater); Het geplande beheer lijkt me niet gunstig voor ganzen als het om foerageren gaat. Maaien en afvoeren van maaisel op N12.02 levert vermoedelijk beter foerageergebied dan grootschalig beheer. Ook voor de Wulp heeft hooiland (maaien en afvoeren) meer te bieden extensief begraaide ruigte;	
Hans van Osch	Cyclisch beheer ondiep water	Op p.20 en p.32 staat genoemd bij 'cyclisch beheer ondiep water' dat het aanbrengen van steenbestorting en beschoeiing kan worden aangebracht als de smalle nevengeul verstopt raakt met sediment. Mijn voorkeur gaat uit naar regelmatig weghalen van sediment i.p.v. aanbrengen kunstmatige oevers, dus geen steenbestorting en zeker geen beschoeiing.	Het cyclisch beheer van het ondiep water en de stromende geul bestaat primair uit het regelmatig weghalen van sediment. Steenbestorting en beschoeiing zijn aanvullende maatregelen die achter de hand worden gehouden voor onvoorziene situaties waar anders te vaak moet worden ingegrepen. Zo wordt voorkomen dat het sedimentbeheer onderdeel van het dagelijks beheer wordt. Aangepast in par. 2.4
Mark Elzerman	Algemeen	In het bijgevoegde document zijn onze opmerkingen weergegeven. De belangrijkste opmerking is dat we als waterschap op dit moment niet direct reden zien voor het afsluiten van /onderdeel uitmaken van een beheerovereenkomst. T.a.v het beheer van de primaire waterkering geldt dat het beheer bij het waterschap ligt en wij hier geen overeenkomst over afsluiten. Voor elementen die op de kernzone komen gelden in principe de voorwaarden die worden gesteld in de vergunning. Voor een aantal objecten, met name de hoogwatervluchtplaats en struweel hier is nadere uitwerking/afstemming nodig in het kader van de watervergunning (meer gedetailleerde uitwerking). Beplanting is hier wel mogelijk mits voldoende overhoogte aanwezig is t.ov. het leggerprofiel. Uitgangspunt is dat de stabiliteit en onderhoud zijn gewaarborgd.	De keuze van WSRL om haar eigen beheer te voeren wordt gerespecteerd. Nadere uitwerking van inrichtingselementen in relatie tot waterkering, beschermingszone en onderhoudspad volgt in de aanvraag Watervergunning. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Algemeen, handvatten voor vegetatiebeeld en verruiging	Deels volgt dit uit de vegetatielegger, maar met name de keuze tussen jaarrondbegrazen en seizoensbegrazing is wel een cruciale. Bij jaarrondbegrazing neem je	De maximale hoeveelheid vegetatie volgt inderdaad uit het rivierkundig model / de vegetatielegger voor het gebied. Er wordt gekozen voor

Beheerplan Willemspolder fase 1

		voor lief dat er gedurende het groeiseizoen een flinke ophoping van vegetatie ontstaat met grote kans op verruiging, met name in de lagere gebiedsdelen, die in de winter weer opgegeten kunnen worden door het vee, soms met welzijnsaspecten voor het vee. Bij seizoensbegrazing wordt in het groeiseizoen de vegetatie voor een zeer groot deel benut en ontstaat er hooguit lokaal wat ruigte. Beide vormen kunnen de natuurbeheertypen realiseren. Seizoensbegrazing benut de natuurlijke productie beter (levert voor de boer meer op) en houdt verruiging en opslag van struiken en bomen beter in de hand, maar geeft ook een wat eenvormiger vegetatiebeeld met pas op wat langere termijn meer differentiatie, maar dus ook veel minder distel- en brandnetelproblematiek.	Jaarrond begrazing met paarden en runderen. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Algemeen, waterrecreatie	Waterrecreatie: ik kom nergens in het stuk tegen hoe wordt omgegaan met vaarrecreatie: het lijkt een ideale plas om zowel vanaf land als vanaf de rivier met bootjes, waterscooters, etc. te gaan te waterlaten, binnenvaren, ankeren, verblijven. Dit heeft nogal wat consequenties voor verrommeling, toezicht & handhaving, schade aan natuurwaarden en rust en recreatieconflicten.	Conform de huidige situatie wordt geen vaarrecreatie toegestaan in het gebied. De inrichting geeft geen mogelijkheden tot het te water laten van vaartuigen. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Algemeen, faunabeheer	Faunabeheer: met name broedende vogels kunnen verstoord worden door vossen, maar ook andere aspecten zullen aandacht nodig hebben: bevers, ganzen.	Is ondervangen in par. 2.2. Bij het uitoefenen van het jachtrecht, schadebestrijding en populatiebeheer wordt alleen ingegrepen waar er beheerproblemen zijn of voorkomen moeten worden. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Natuurtype N11.01	Momenteel zal in het vlak met dit doeltype alleen de zomerkade en de smalle en niet zo hoge oeverwal kans maken op deze vegetatie. Het grootste deel van dit vlak zal (zonder forse ophoging) op z'n best een kamgrasweide worden.	Het betreft hier de situatie na herinrichting. Droog schraalgrasland wordt hier kansrijk geacht met delen die zich tot volwaardig stroomdalgrasland kunnen ontwikkelen. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Beheermethode N11.01	Bij agrarisch natuurbeheer ligt seizoensbegrazing met de eerstgenoemde veebezetting (1 gve) meer voor de hand; gezien de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden voor dit beheertype, zal dat zeker niet leiden tot lagere doelrealisatie, en wel tot minder verruiging.	Voor droog schraalgrasland is de mogelijkheid tot jaarrond begrazing met ongeveer 1 grazer per 2 ha opgenomen. Toegevoegd in par 2.3
Henk van Ziel	Beheermethode N12.02	Zeker als dit tot nu toe agrarisch beheerde graslanden betreft, zou ik kiezen voor een wat hogere	Voor Kruiden- en faunarijk grasland is de intensiteit aangepast tot maximaal 2 grazers per ha.

Beheerplan Willemspolder fase 1

		veebezetting (max. 2 gve) of voor maaibeheer (al dan niet met nabeweidings). De lage veebezetting zal leiden tot ernstige verzuuring.	Toegevoegd in par 2.3
Henk van Ziel	Natuurtype N02.01 Rivier	Recent onderzoek wijst uit dat in sommige gevallen diepe wateren ecologische waarde kunnen hebben.	Tekstueel aangepast. Toegevoegd in par 2.4
Henk van Ziel	Natuurtype N02.01 Rivier	Rivierhout: Is dat verankerd?	Ja, tekstueel verduidelijkt. Toegevoegd in par 2.4
Henk van Ziel	Natuurtype N04.02 Zoete plas	Bij poelenbeheer wordt aanbevolen om hooguit de halve poel in een keer te schonen, zodat er altijd voldoende biotoop overblijft om vanuit het niet-geschoonde deel de rest weer te koloniseren.	Aanbeveling overgenomen in beheermethode. Toegevoegd in par 2.4
Henk van Ziel	Cyclisch beheer oeverwal	Afgraven te hoge delen van oeverwal: Dit lijkt me echt schadelijk; je mag blij zijn als er een oeverwal met voldoende hoogte ontstaat; voorlopig zijn het maar heel kleine stukjes die potenties hebben voor droog schraalland (vooral de zomerkade). Zelfs als er rivierduinen ontstaan die boven maatgevend hoogwater uitkomen, is dit vanuit natuurwaarden een verrijking en zeker geen reden om af te graven. Zelfs al zou er volledige vastlegging van de vegetatie zonder overstuiving ontstaan en daardoor (na tientallen jaren) oppervlakkige verzuring, dan is dit een waardevolle gradiënt en zeker geen reden om af te graven. Het zou – in het kader van cyclisch beheer - wel kunnen dat delen verruigen of vollopen met struiken/bomen (hardhoutooibos). In dat geval zou je samen met het aangrenzende bosdeel een afweging moeten maken welke stukken gekapt moeten worden, zodat de hoogste natuurwaarden behouden/gegenereerd kunnen worden.	Dit is een situatie die in de praktijk inderdaad niet snel voor zal komen. Gelet op de hydraulische effecten moet er wel een beheermaatregel voorhanden zijn. De aanbeveling om het afgraven van de oeverwal zo veel mogelijk te voorkomen en de hydraulische effecten af te wegen in relatie tot het beheer van het ooibos op de overwal wordt overgenomen. Toegevoegd in par 2.4
Henk van Ziel	Beheermethode N12.01 Bloemdijk	Ook hier kan verzuuring en bosopslag natuurwaarden teniet doen. Ik zou hier ook een maximaal percentage gesloten vegetatie benoemen, bijv. 30%.	Dit valt onder het dagelijks beheer. Zie par. 2.3. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Subsysteem water	Ik neem aan dat hier vooral een functioneel sybsysteem wordt bedoeld, dat fysiek/geografisch kan overlappen met andere functies. Het subsystem Water heeft namelijk ook nogal wat natuurfuncties. In dit verband mis ik bij subsysteem natuur de nevengeul	Het betreft hier inderdaad functionele eenheden. Waarbij overlap met andere functies kan optreden, bijvoorbeeld water met een specifiek natuurdoel. De keuze is gemaakt om de stromende nevengeul voor KRW-doelen in te delen onder Water (1.6). Geen aanpassing
Henk van Ziel	Landschapscomponenten	Hiervoor wordt niet extra subsidie gegeven, terwijl ze	Wordt voor kennisgeving aangenomen. Goed

Beheerplan Willemspolder fase 1

		wel kostenverhogend werken. Er zijn ook geen kwaliteitseisen aan verbonden.	onderwerp om met gemeente en waterschap te bespreken. Geen aanpassing
Henk van Ziel	Paden	Of jaarlijks maaien nodig is, is de vraag: goedbelopen paden blijven vanzelf open en bij goede begrazing hoeven bermen ook niet gemaaid te worden.	Dat klopt inderdaad. Tekstueel aangepast: "waar nodig". Aangepast in tabel Functie 3
Henk van Ziel	Monitoring, habitat voor Wulp	In dat geval mag er nauwelijks opgaande vegetatie zijn en is stringent faunabeheer ook aan te bevelen.	Sovon heeft hier in de NNN-toets en Passende beoordeling rekening mee gehouden. Opmerking faunabeheer is meegenomen. Geen aanpassing